

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1931 kl. 9 f. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till byggnadsstadga dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 13 mars 1931 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 192, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt, i statsrådet fört protokoll, velat inhämta riksdagens yttrande över följande, vid propositionen fogade förslag till byggnadsstadga.

F ö r s l a g
till
Byggnadsstadga.

A V D E L N I N G I.

Bestämmelser angående stad.

KAP. 1.

Om byggnadsordning.

§ 1.

För stad skall finnas *byggnadsordning*, upptagande de bestämmelser, som utöver vad i allmän lag eller denna stadga eller eljest i vederbörlig ordning föreskrivits äro erforderliga för ordnande av stadens byggnadsväsen.

I byggnadsordning må för överträdelse av dess stadganden föreskrivas böter från och med tio till och med femtusen kronor.

§ 2.

Byggnadsordning eller ändring däri antages av stadsfullmäktige, efter byggnadsnämndens hörande, men skall, för att bliva gällande, fastställas av Konungens befallningshavande.

Är stad i saknad av byggnadsordning och har sådan ej blivit av stadsfullmäktige antagen inom två år efter det denna stadgas bestämmelser angående stad blivit för staden gällande, ankommer det å Konungens befallningshavande att anmäla förhållandet hos Konungen.

§ 3.

Då byggnadsordning eller ändring däri fastställts, skall Konungens befallningshavande på stadens bekostnad ofördröjligen införa den i länskungörelserna samt insända fem exemplar därav till kommunikationsdepartementet och tre exemplar till byggnadsstyrelsen.

Det åligger magistraten att skyndsamt besörja, att kungörelse om fastställelsen införes i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden intagas, och att exemplar av byggnadsordningen finnas inom staden att tillgå för köpare.

KAP. 2.

Om byggnadsnämnd.

§ 4.

I stad skall finnas *byggnadsnämnd*, vilken det åligger att övervaka efterlevnaden av stadsplanlagen, denna stadga, stadens byggnadsordning och övriga i staden gällande författningar angående stadens byggnadsväsen samt fullgöra vad enligt berörda författningar ankommer på nämnden ävensom i övrigt handhava de uppgifter, som i laga ordning överlämnas åt nämnden.

§ 5.

Byggnadsnämnden åligger bland annat:

att med uppmärksamhet följa byggnadsverksamheten och den allmänna utvecklingen i staden och dess omgivning; att, då anledning därtill förekommer på grund av framställning från markägare eller eljest, till prövning upptaga fråga om antagande eller ändring av stadsplan, stomplan eller utomplansbestämmelser eller ändring i byggnadsordningen; samt att i allmänhet söka främja en för staden gagnelig utveckling av dess bebyggande och för detta ändamål hos vederbörande myndigheter väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga;

att handlägga frågor om tomtindelning eller ändring däri;

att tillse, att byggnadsarbete eller annan åtgärd icke företages utan nämndens tillstånd, där sådant erfordras;

att öva noggrann tillsyn över byggandet;

att övervaka efterlevnaden av gällande nybyggnadsförbud;

att i fall av förseelse göra anmälan till åtal hos vederbörande åklagare;

att där påföljd för underlåtenhet att ställa sig nämndens föreskrifter till efterrättelse icke finnes bestämd, göra sig hörsammad genom föreläggande av vite eller genom föreskrift om viss åtgärds vidtagande vid äventyr, att densamma i händelse av tredska verkställes genom nämndens försorg på den tredskandes bekostnad;

att vid utövande av den tillsyn över fastighetsbildningen och mätningväsendet i staden, som åligger byggnadsnämnden, i synnerhet övervaka, att tomtmätningar behörigen ske samt att avstyckningar och andra jorddelningsförrättningar ej så verkställas, att därigenom stadsplans genomförande eller lämplig tomtindelning försvåras eller tillämpningen av stomplan, utomplansbestämmelser eller avstyckningsplan motverkas; samt

att i fråga om förvaring av kartor och handlingar rörande stadsplan, stomplan, tomtindelning, tomtmätning, avstyckningsplan, avstyckning och arealavmätning så ock kartor och handlingar rörande andra mätningförrättningar, som angå ägo gränser, ställa sig till efterrättelse vad därom är särskilt stadgat och att väl vårda de kartor, ritningar och handlingar, som skola genom nämndens försorg upprättas eller av nämnden förvaras.

§ 6.

Byggnadsnämnden skall låta upprätta karta över staden, upptagande de särskilda tomterna och stadsägorna med därå befintliga byggnader. Å kartan skall varje nybyggnad, som ej är att anse såsom tillfällig, till sina gränser utmärkas, så snart ske kan efter byggnadens uppförande. Med särskild färg eller på annat lämpligt sätt skall angivas det material, som för byggnadens uppförande huvudsakligen blivit använt. När byggnad rivits eller nedbrunnit, skall kartan i enlighet därmed ändras.

§ 7.

Byggnadsnämnden eller annan stadens myndighet, som i byggnadsordningen bestämmes, skall upprätta förteckning över fastighetsägare åliggande förpliktelser att till staden utgiva bidrag till gatukostnad. I förteckningen må jämväl, där så finnes lämpligt, upptagas övriga för fastighet i fråga om dess utnyttjande gällande villkor ävensom annat, som för fastighetens bebyggande kan vara av särskild betydelse.

§ 8.

Innan stadsfullmäktige avgöra ärende, som berör byggnadsnämndens verksamhetsområde, skall, såvida ej nämnden själv anhängiggjort ärendet, dess yttrande inhämtas.

Är stadsfullmäktiges beslut av beskaffenhet att böra underställas myndighets prövning, skall det av nämnden avgivna yttrandet åtfölja handlingarna.

§ 9.

Mom. 1. Byggnadsnämnden skall bestå av fem ledamöter; dock må i byggnadsordningen bestämmas, att antalet skall vara tre.

Av ledamöterna utser magistraten två, där ledamöternas antal är fem, och eljest en; övriga ledamöter utses av stadsfullmäktige.

Till ledamöter böra utses personer, som kunna antagas vilja främja sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur samt såvitt möjligt hava praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhörande spørsmål. En av de ledamöter, som magistraten äger utse, bör såvitt möjligt vara lagfaren.

Mom. 2. Uppdraget att vara ledamot av byggnadsnämnden gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställes fyllnadsval; och skall den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den avgångne återstått.

Mom. 3. För varje ledamot skall, med iakttagande av vad i mom. 1 och 2 stadgas, utses en ersättare.

§ 10.

Mom. 1. Ledamot eller ersättare i byggnadsnämnd kan ej vara:

- a) den, som icke uppnått tjugufem års ålder;
- b) den, som icke råder över sig och sitt gods;
- c) den, som är förklarad ovärdig att i rikets tjänst vidare nyttjas eller eljest på grund av honom ådömd straffpåföljd icke må utöva allmän befattning eller

genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till straffpåföljd, varom sist förmåles, eller den, som är ställd under framtiden för brott, vilket kan medföra sådan påföljd;

d) den, som är förklarad ovärdig att införa rätta föra andras talan.

Mom. 2. Ledamot eller ersättare i byggnadsnämnden må kunna avsäga sig uppdraget:

a) om han icke är boende inom staden;

b) om han är ämbets- eller tjänsteman och av sin befattning hindras att fullgöra uppdraget;

c) om han efter fyra års tjänstgöring såsom ledamot i nämnden är i tur att därifrån avgå;

d) om han uppnått sextio års ålder eller eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes.

§ 11.

Mom. 1. Byggnadsnämnden utser inom sig ordförande och vice ordförande för ett år i sänder. Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att bevista sammanträde, utses ordförande för tillfället.

Mom. 2. Byggnadsnämnden sammanträder minst en gång i månaden, där ej annat finnes i byggnadsordningen bestämt, samt däremellan så ofta omständigheterna det påkalla. Sammanträde skall ock äga rum, då Konungens befallningshavande eller magistraten det påkallar.

Består byggnadsnämnden av fem ledamöter, må ärende ej av nämnden företagas till avgörande, där ej minst tre ledamöter eller ersättare äro tillstädes samt, för det fall att de närvarande äro allenast tre, dessa tillika äro om beslutet ense. Består nämnden av tre ledamöter, må ärende icke företagas till avgörande med mindre samtliga ledamöter eller ersättare äro tillstädes. Vid val inom nämnden så ock vid tillsättande av tjänstebefattning sker omröstning med slutna sedlar, där så begäres, och skilje lotten mellan dem, som erhållit lika antal röster. I övrigt verkställs omröstning öppet, och blive den mening gällande, varom de flesta röstande sig förena. Äro vid öppen omröstning rösterna på vardera sidan lika många, gälle den mening, som bitrædes av ordföranden.

Vid nämndens sammanträde skall föras protokoll, vars riktighet granskas senast vid nästa ordinarie sammanträde. Nämnden äger att, där sådant av behovet påkallas, uppdraga åt en eller flera av sina ledamöter att verkställa denna granskning.

Mom. 3. Nämnden skall på lämpligt sätt göra kunnigt, varest och på vilka tider till nämnden ställda ansökningar eller andra handlingar mottagas.

§ 12.

Mom. 1. Byggnadsnämnden skall till sitt biträde hava stadsarkitekt; dock må Konungen, när skäl därtill äro, medgiva befrielse från skyldighet härutinnan.

Stadsfullmäktige besluta, vilka tjänstebefattningar i övrigt skola finnas hos nämnden.

Mom. 2. Behörighet till befattning såsom stadsarkitekt tillkommer den, som avlagt fullständig examen från tekniska högskolans fackavdelning för arkitektur eller från motsvarande avdelning vid Chalmers tekniska institut samt dessutom styrkt sig äga praktisk erfarenhet inom byggnadsfacket och inom området för byggnadsnämndens administrativa verksamhet. När skäl därtill äro, må Konungen på ansökan av byggnadsnämnden och efter stadsfullmäktiges hörande medgiva, att såsom stadsarkitekt anställas person, vilken ej avlagt examen, som nyss sagts.

Mom. 3. Byggnadsnämnden antager och entledigar befattningshavare hos nämnden. Närmare bestämmelser härom skola, där så erfordras, meddelas i byggnadsordningen.

§ 13.

Stadsarkitekt skall vara tillstädes vid nämndens sammanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i besluten och att, där han det begär, få sin mening till protokollet antecknad. Vad nu sagts gälle ock i stadens tjänst anställd mättingsman eller annan tjänsteman, vilken åligger att till föredragning hos nämnden bereda inkommande ärende, såvitt angår ärende, som berör hans verksamhetsområde.

Länsarkitekten, förste provinsialläkaren samt provinsial- eller stadsläkaren ävensom brandchefen äga likaledes att vara närvarande vid byggnadsnämndens sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten, ävensom att, där de så önska, få sin mening till protokollet antecknad.

§ 14.

Frågor, huruvida ledamot av byggnadsnämnden må åtnjuta arvode, samt om arvodets storlek, så ock rörande befattningshavares avlönande och nämndens övriga utgifter avgöras av stadsfullmäktige.

KAP. 3.

Om stadsplan och tomtindelning.

Om stadsplan.

§ 15.

Vid uppgörande av stadsplan skall tillbörlig hänsyn tagas såväl till stadens behov av utrymmen för olika ändamål och dess förmåga att bära de med planens genomförande förenade kostnaderna som ock till markägares berättigade intressen. Med beaktande härav bör särskilt tillses:

att olika delar av staden avses för sådana ändamål, vartill de med hänsyn till läge, terräng och andra omständigheter äro bäst lämpade;

att hänsyn tages till markens höjd- och grundförhållanden samt förefintliga möjligheter för vattnets avledande;

att bostadsbyggandet lämpligen fördelas på olika områden, åtskilda medelst parkbälten;

att, där större områden för industri och dylikt anordnas, sådana områden avskiljas från bostadsområden medelst mark, som skall förbli i huvudsak obebyggd;

att största möjliga trygghet vinnes mot fara för elds utbredning över större område;

att bekväma samfärdsleder förbinda såväl olika delar av staden sinsemellan som även staden med angränsande samhällen, så ock att i övrigt god anslutning ernås mellan det för planläggning avsedda området och annat redan planlagt område i grannskapet, skolande därvid hänsyn tagas till de ytterligare planläggningsåtgärder, som kunna framdeles ifrågakomma;

att gator givas sådan riktning, lutning, bredd och anordning i övrigt, att de tillfredsställa trafikens fordringar och kravet på ett tilltalande utseende samt att möjlighet beredes till goda dager- och nivåförhållanden inom kvarteren och skydd mot förhärskande vindar ävensom till anordnande av erforderligt avlopp;

att avståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata i allmänhet icke göres mindre än 12 meter;

att torg, parkeringsplatser och andra för samfärdseln erforderliga allmänna platser anordnas i tillräckligt antal inom olika delar av staden med ändamålsenliga lägen samt lämplig storlek och form;

att parker och andra planteringar samt lek- och idrottsplatser anordnas i tillräckligt omfång och antal inom stadsplaneområdets olika delar;

att byggnadskvarteren givas med hänsyn till avsett bebyggande lämplig storlek och form;

att platser för allmänna byggnader, som äro eller antagas bliva erforderliga, i stadsplanen anordnas på sådant sätt, att byggnaderna bliva lämpligt belägna och väl inordnade i stadsbilden;

att även eljest skönhetsinnets fordringar beaktas och skäligen anspråk på utrymme, reda, sundhet, omväxling och trevnad bliva i stadsplanen tillfredsställda;

att historiskt och estetiskt värdefulla byggnader och stadsbilder eller sådana platser, som på grund av belägenhet, växtlighet eller säregna naturförhållanden äro särskilt tilltalande, i möjligaste måtto skyddas och bevaras samt ej utan tvingande skäl förstöras eller skadas;

att skyldigheten att bevara fasta fornlämningar iakttages;

att hänsyn tages till bestående ägogränser, befintliga vägar och andra förhållanden, som kunna bidra till underlättande av stadsplanens genomförande, i den mån sådant kan ske utan att vad ovan är sagt väsentligen åsidosättes; samt

att i övrigt ett lämpligt utnyttjande av det i stadsplanen ingående området främjas.

§ 16.

Mom. 1. I stadsplanebestämmelser skola intagas de stadganden, vilka finnas erforderliga för reglering av byggnadskvarternas bebyggande, såsom:

om kvarters användande för byggnader av visst slag;
 om förbud mot bebyggande av viss del av kvarter;
 om byggnadslinjer och byggnadsgränser;
 om gårds storlek, antal byggnader, som få å tomt uppföras, samt byggnads
 läge å tomt;

om byggnads höjd och våningsantal samt, där omständigheterna det påkalla,
 om antalet lägenheter, som få i byggnad inredas; samt
 om byggnadsmaterial och byggnadskonturer.

Vidare skola genom stadsplanebestämmelser meddelas erforderliga föreskrif-
 ter om användande i övrigt av mark inom byggnadskvarter, såsom:

om skyldighet att anordna plantering å tomtmark, som ej är avsedd till be-
 byggande;

om ordnande i övrigt av sådan mark; samt

om stängsels beskaffenhet.

Mom. 2. Vid uppgörande av stadsplanebestämmelser för byggnadskvarter
 bör, utöver vad i allmänhet gäller för uppgörande av stadsplan, bland annat
 iakttagas:

att bebyggandet av högt belägna eller eljest på större avstånd synliga plat-
 ser regleras med hänsyn till god konturverkan;

att för varje kvarter föreskrives, huruvida byggnaderna skola uppföras
 fristående eller två och två sammankopplade i tomtgräns eller på annat sätt
 sammanbyggda;

att byggnader icke må uppföras till större höjd eller till större omfång i för-
 hållande till tomten än som betingas av stadens allmänna utveckling och verk-
 liga behov, under nödigt beaktande av ortens traditioner, byggnadsområdets be-
 lägenhet inom staden, markens beskaffenhet, avloppsförhållandena och av-
 ståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata och gård, i vilket hän-
 seende bör särskilt tillses, att byggnad i allmänhet icke uppföres till större höjd
 än som svarar mot nämnda avstånd;

att byggnad av trä, som avses skola inrymma bonings- eller arbetsrum, icke
 må uppföras med flera än två våningar, dock att, när särskilda skäl föreligga,
 vinden därjämte må inredas i den utsträckning, som prövas lämplig, med iakt-
 tagande att i boningshus, inrymmande mera än en lägenhet, i regel ej större
 del av vindens yta må inredas än en tredjedel;

att goda dagerförhållanden inom kvarteren säkerställas och möjlighet i stör-
 sta utsträckning beredes till inredande i byggnaderna av lägenheter med genom-
 gående luftväxling och direkt solbelysning;

att bebyggandet så anordnas, att svårighet icke uppstår vid släckande av
 eldsvåda; samt

att, där viss kvartersmark finnes vara från sundhetssynpunkt eller eljest
 mindre tjänlig till bebyggande, erforderliga bestämmelser meddelas om de åtgär-
 der, som skola vidtagas innan marken må bebyggas.

Mom. 3. Avse stadsplanebestämmelser förut bebyggd stadsdel, skall vid
 tillämpning av vad i mom. 2 sägs nödig hänsyn tagas till förefintlig bebyg-
 gelse. Särskilt bör tillses,

att, där inom området finnas byggnader, vilka kunna antagas bliva för avsevärd framtid bestående, bebyggandet såvitt möjligt så ordnas, att enstaka byggnader eller byggnadsgrupper icke komma att störande bryta mot omgivningen i fråga om byggnadshöjd, bebyggandets täthet eller byggnadernas art i övrigt, samt

att sådana anordningar vidtagas, som äro ägnade att förbättra byggnadsförhållandena inom kvarteren.

§ 17.

Genom stadsplanebestämmelser skola jämväl meddelas erforderliga föreskrifter om användande av andra områden än byggnadskvarter, såsom:

om rätt att inom gata, torg, park eller annan allmän plats utnyttja utrymmet under eller över markens plan till inredande av lokaler eller för annat ändamål;

om gators korsning med varandra i olika plan eller om korsning mellan gata och särskilt trafikområde;

om gatas förläggande i tunnel under markens plan;

om anordnande av bro;

om byggande inom trafikområde, skydds- eller säkerhetsområde, idrottsområde, begravningsplats eller andra för särskilda ändamål avsedda områden, därvid bestämmelserna böra i möjligaste mån lämpas efter de för kvarterens bebyggande gällande grunder;

om vidmakthållande eller anordnande av vattenområde;

om bevarande av naturförhållanden, som äga betydelse för stadsbilden; samt om anordnande av plantering.

§ 18.

Mom. 1. Förslag till stadsplan skall avfattas å karta i skala, som ej får understiga 1:2,000.

På stadsplanekartan skola tydligt angivas gränserna för planen samt för de markområden, som skola för olika ändamål användas.

Gators och torgs höjdlägen skola, varhelst en lutning ändras, angivas genom siffror å stadsplanekartan, såvida lutningen skall anordnas efter rak linje, men genom särskild profilritning, om marken skall ordnas efter buktig linje.

Till planen hörande stadsplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

Mom. 2. Stadsplanekartan skall åtföljas av:

a) terrängkarta, visande den föreslagna planens anbringande på området, sådant detta befinnes med vägar, ägo- och gränser, byggnader, trädbestånd, vatten, höjdförhållanden, vilka sistnämnda i regel skola angivas genom nivåkurvor för minst varje höjdmeter, samt övriga för stadsplanen betydelsefulla förhållanden; dock att särskild terrängkarta icke erfordras, där nu omförmälda uppgifter kunna införas på stadsplanekartan utan att dennas tydlighet lider därav;

b) beskrivning över stadsplaneförslaget, vilken beskrivning jämväl skall

innehålla erforderlig motivering för förslaget; skolandet detaljer, som icke kunna till fullo tydliggöras å stadsplanekartan, särskilt upptagas i beskrivningen;

c) sådan utredning angående sättet för vattnets avledande, som kan erfordras för stadsplaneförslagets prövning.

§ 19.

Mom. 1. Innan stadsplan antages, skall förslag därtill genom byggnadsnämndens försorg hållas för granskning tillgängligt under viss tid, minst en månad, efter det därom utfärdad kungörelse blivit införd i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden intagas.

Markägare, vars rätt beröres av förslaget och vilka icke skriftligen godkänt förslaget, skola därjämte, där de äro kända och inom riket boende, underrättas genom särskilda kallelsebrev, vilka bevisligen skola avsändas med posten eller eljest tillställas vederbörande sist tre veckor före utgången av den i kungörelsen utsatta tid. Gränisar området till annan stad eller till stadsliknande samhälle å landet, skall i enahanda ordning kallelse tillställas sådant samhälle. Finnes inom området mark, som tillhör kronan eller enskilt trafikföretag och som i förslaget intagits såsom trafikområde, skola kopia och avskrift av förslaget i erforderliga delar tillställas den, som har att företråda kronan eller det enskilda trafikföretag, varom fråga är, med skyldighet för denne att inom viss av byggnadsnämnden angiven tid, minst en månad efter handlingarnas delfående, till nämnden inkomma med yttrande över förslaget.

Föranleda inkomna anmärkningar och yttranden ändring i förslaget, skall markägare, vars rätt beröres av ändringen, därom omedelbart underrättas på sätt i andra stycket sägs samt vid sammanträde inför nämnden eller eljest erhålla tillfälle taga del av ändringen.

Mom. 2. Sedan förslaget undergått granskning enligt vad i mom. 1 sägs, har byggnadsnämnden att överlämna förslaget jämte inkomna anmärkningar och yttranden samt eget utlåtande till stadsfullmäktige.

§ 20.

Sedan stadsfullmäktige antagit stadsplan, skall planen jämte till ärendet hörande handlingar insändas till Konungens befallningshavande, som har att med eget utlåtande överlämna planen och handlingarna till Konungen.

Kungörelse om stadsplanens antagande så ock om dess fastställande skall genom byggnadsnämndens försorg, så fort ske kan, införas i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden intagas.

Sist inom tre månader efter det stadsplanen fastställts skall planen med därtill hörande beskrivning och övriga bilagor i bestyrkt kopia och avskrift insändas till byggnadsstyrelsen samt, i två exemplar, till Konungens befallningshavande.

§ 21.

Vad ovan i detta kapitel är stadgat gälle jämväl i tillämpliga delar i fråga om ändring av stadsplan; dock skall vad i § 19 mom. 1 är stadgat ej äga till-

lämpning i fråga om ändring, som ej avser planens grunddrag och ej heller eljest innefattar väsentlig avvikelse från vad som förut varit gällande, såframt förslaget till ändringen blivit av samtliga sakägare godkänt.

§ 22.

Sedan stadsplan fastställts, skall plan för avledande av vatten eller flytande orenlighet från såväl gator och andra allmänna platser som byggnadsmark och andra områden (*avloppsplan*) av stadsfullmäktige antagas till efterrättelse. Planen skall bringas i verkställighet, i den mån sådant genom bebyggande varder erforderligt.

§ 23.

Väckes fråga om antagande av gatukostnadsbestämmelser eller ändring däri, och finna stadsfullmäktige, att frågan bör komma under närmare prövning, låte stadsfullmäktige verkställa utredning i ärendet och uppgöra det förslag, vartill utredningen må föranleda.

Sedan förslag upprättats, skall detsamma hållas för granskning tillgängligt under minst en månad efter det kungörelse härom blivit införd i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden intagas. Efter det den tid tilländagått och förslaget underkastats den ytterligare bearbetning, vartill anledning må hava förekommit, äga stadsfullmäktige besluta i ärendet.

Skola gatukostnadsbestämmelser underställas Konungens prövning, insändas de till Konungens befallningshavande, som har att med eget utlåtande överlämna dem till Konungen.

Om tomtindelning.

§ 24.

Vid byggnadskvarters indelning till tomter skall tillses, att tomterna erhålla sådan form och storlek, att de kunna ändamålsenligt utnyttjas i enlighet med gällande föreskrifter.

Till ledning för uppgörande av förslag till tomtindelning bör byggnadsnämnden i god tid låta utreda och å särskild karta (kvarterskarta) tydligt angiva, huru bebyggandet å de enskilda tomterna kommer att te sig såsom led i ett lämpligt bebyggande av kvarteret i dess helhet.

Visar sig vid upprättande av kvarterskarta, att ett ändamålsenligt bebyggande av kvarteret skulle främjas genom ändring av stadsplanebestämmelser eller eljest av stadsplanen, bör byggnadsnämnden skyndsamt vidtaga på nämnden ankommande åtgärder för sådan ändrings genomförande.

§ 25.

Vid tomtindelning skall tillses, att varje tomt såvitt möjligt får gräns mot gata, torg eller sådan del av annat för allmän samfärdsel avsett område, som kan befaras med åkdon.

Tomts gränser skola, där så lämpligen kan ske, göras raka och bilda räta

vinklar mot varandra. Fordra stadsplanen, höjdförhållandena eller markens beskaffenhet i övrigt annan anordning härutinnan, förfares därefter. I varje fall skall behörig hänsyn tagas till bestående äganderättsförhållanden samt av markens ägare framställda önskemål.

§ 26.

Är befintlig tomtindelning stridande mot gällande stadganden angående tomts form och storlek eller eljest icke ändamålsenlig, bör åtgärd vidtagas till förbättrings åstadkommande, i den mån så kan ske.

§ 27.

Förslag till tomtindelning skall utmärkas å karta, upprättad av person, vilken äger behörighet innehava befattning såsom mättningsman i stad. Kartan skall upprättas i skala ej understigande 1:400, där ej särskilda förhållanden föranleda användande av mindre skala. Kartan skall utvisa gränser för fastigheter och i fastighetsindelning ej ingående områden, såvitt de beröras av tomtindelningen, ävensom varje vid tomtindelningen nybildad tomt med dess gränser och belägenhet i förhållande till de tomter och andra områden, vilka gränsa till tomten. Kartan skall även utvisa å marken befintliga byggnader samt annat av beskaffenhet att kunna inverka å tomtindelningen. Till kartan skall höra beskrivning, utvisande för varje tomt storleken av vart och ett av de områden, av vilka tomten skall bildas, tomtens hela yttnehåll och längden av dess särskilda sidor. För varje i tomtindelning ingående fastighet eller annat område skall, där fastighetsregister är för staden upplagt, dess beteckning i fastighetsregistret vara angiven å kartan och i beskrivningen.

§ 28.

Då förslag till tomtindelning uppgjorts, låte byggnadsnämnden genom brev, som med posten under rekommendation avsändas, eller eljest bevisligen underätta samtliga markägare, vars rätt beröres av tomtindelningen, samt drätselkammaren, att förslaget finnes hos nämnden tillgängligt under viss tid, minst fjorton dagar, efter det breven blivit till posten inlämnade eller delgivning eljest ägt rum, och att anmärkning mot förslaget må till byggnadsnämnden inom samma tid avlämnas. Är markägare ej boende inom riket eller är hans vistelseort okänd, utfärde nämnden kungörelse med tillkännagivande, att förslaget under viss tid, minst en månad, efter det kungörelsen blivit införd i den eller de tidningar, vari kommunala meddelanden för staden intagas, hålles tillgängligt för ändamål, som nyss sagts. Sedan den av nämnden utsatta tid gått till ända, äge nämnden företaga ärendet till avgörande.

Där markägarna samt drätselkammaren därtill lämna medgivande, må nämnden utan förfarande, som här ovan sagts, fatta beslut om tomtindelning.

§ 29.

Sedan fastställelse meddelats å ny tomtindelning eller å ändring i förut bestående tomtindelning, skall beslutet av Konungens befallningshavande över-

lämnas till magistraten för att tillika med det beslut rörande tomt- eller registerbeteckning, som i anledning av den nya eller förändrade tomtindelningen kan varda meddelat av magistraten, delgivas byggnadsnämnden och den, som för fastighetsregistret.

KAP. 4.

Om ordnande av stads område utom stadsplan.

§ 30.

Vid uppgörande av stomplan skall hänsyn tagas till förefintliga orts- och äganderättsförhållanden och grannområdenas planläggning samt tillses, att möjlighet beredes till områdets utnyttjande på sätt, som ur allmänna synpunkter kan anses lämpligt.

Genom stomplan må angivas ej allenast framdeles erforderliga huvudgator och parker samt andra områden för allmänna behovs tillgodoseende, utan ock, där omständigheterna därtill föranleda, områden för enskilt bebyggande.

§ 31.

Genom stomplanebestämmelser, där sådana anses behövliga, skola meddelas närmare föreskrifter angående användandet av de i stomplanen ingående områden. Ingår i stomplan område för enskilt bebyggande, böra bestämmelserna för sådant område särskilt avse:

områdets utnyttjande för olika ändamål, såsom för bostäder eller industriella anläggningar;

storlek och beskaffenhet av tomtplats för bostadsbyggnad samt utfartsväg och avlopp därifrån;

byggnads läge å sådan tomtplats så ock del av platsen, som bör lämnas obebyggd;

sätt för bebyggandet, därvid bör tillses, att för bostadsbyggnader ej utan särskilda skäl medgives större höjd än 7,5 meter;

minsta avstånd mellan byggnad och väg; samt

åtgärder till förekommande av eldfara.

§ 32.

Mom. 1. Förslag till stomplan skall avfattas å karta i skala, ej understigande 1:4,000, där ej särskilda förhållanden föranleda användande av mindre skala.

På stomplanekartan skola tydligt angivas gränserna för planen samt för de markområden, som skola för olika ändamål användas.

Huvudgatornas ungefärliga höjdlägen skola, där lutning väsentligen ändras, angivas å kartan eller å särskild profilritning.

Till planen hörande stomplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika utmärkas å kartan genom särskilda beteckningar.

Mom. 2. Stomplanekartan skall åtföljas av:

a) terrängkarta, visande den föreslagna planens anbringande på området, sådant detta befinnes med vägar, ägo gränser, byggnader, vatten och övriga befintliga förhållanden; dock att särskild terrängkarta icke erfordras, där nu omförmälda uppgifter kunna införas å stomplanekartan utan att dennas tydlighet lider därav;

b) beskrivning över stomplaneförslaget, vilken beskrivning jämväl skall innehålla erforderlig motivering för förslaget; skoland detaljer, som icke kunna till fullo tydliggöras å stomplanekartan, särskilt upptagas i beskrivningen.

§ 33.

Utomplansbestämmelser skola innehålla de föreskrifter, som i avseende å byggnadsverksamheten inom området erfordras utöver vad därom föreskrives i denna stadga och stadens byggnadsordning.

I fråga om innehållet i sådana bestämmelser gäller i tillämpliga delar vad i § 31 är föreskrivet om stomplanebestämmelser.

§ 34.

Förslag till utomplansbestämmelser skall åtföljas av karta över område, som med förslaget avses. Sådan karta skall visa området i befintligt skick, på sätt i § 32 är stadgat om terrängkarta, samt angiva de med bestämmelserna avsedda förhållanden, vilka äro av beskaffenhet att böra medelst avfattning å karta tydliggöras. Till förslaget skall höra beskrivning med erforderlig motivering.

§ 35.

Angående handläggning av fråga om stomplan och utomplansbestämmelser eller ändring däri skall vad i fråga om stadsplan är stadgat äga motsvarande tillämpning; dock att föreskriften i § 19 om markägares underrättande genom särskilda kallelsebrev ej skall gälla förslag till utomplansbestämmelser.

KAP. 5.

Om byggande.

Om byggnads yttre anordnande m. m.

§ 36.

Mom. 1. Byggnad skall med avseende å höjd och antal våningar samt yt-innehåll och läge uppföras i enlighet med gällande stadsplanebestämmelser, stomplanebestämmelser eller utomplansbestämmelser.

Med byggnads höjd förstås byggnadens medelhöjd till och med taklisten eller, om sådan ej finnes, annan linje, varom bestämmelse meddelas i byggnadsordningen. För byggnad vid gata räknas hushöjden från gatan. För gårdsbyggnad räknas hushöjden från gården; dock skall hushöjden, om lokal an-

ordnas under gård och gårdsplanet lägges högre än gatan, räknas från gatan. För fritt liggande byggnad inne å tomt räknas hushöjden från markens medelnivå utefter den av byggnaden upptagna platsens konturlinjer.

Såsom våning anses källare, förlagd på sådan höjd, att golvet i närmast däröver varande våning blir beläget mer än 1,5 meter ovan angränsande markyta, där ej byggnadsnämnden med hänsyn till terrängförhållandena annorlunda bestämmer.

Mom. 2. Vad i detta kapitel stadgas om tomt skall gälla även annan för bebyggande avsedd fastighet.

§ 37.

Byggnad skall, såvitt ej annan byggnadslinje är bestämd, uppföras i gatulinje eller, där förgård finnes, i inre förgårdslinjen. Byggnadsnämnden må, där så med hänsyn till terrängförhållanden eller eljest provas lämpligt, medgiva, att byggnad förläggas innanför byggnadslinjen.

§ 38.

Grundmur, sockel, portomfattning och dylikt må skjuta över fastställd byggnadslinje i den mån byggnadsordningen det medgiver.

§ 39.

Burspråk, utbyggt fönster, balkong eller annan liknande byggnadsdel må efter byggnadsnämndens särskilda medgivande utskjuta framför fasadytan. Medgivande härtill må lämnas i den mån sådant finnes vara för sundhet och trevnad tjänligt och icke ofördelaktigt inverka på byggnadens utseende. Närmare föreskrifter rörande anordnande av dylikt utsprång skola meddelas i byggnadsordningen.

§ 40.

Byggnads yttertak må icke, vare sig åt gata eller gård, skjuta över ett plan, som, för den händelse byggnaden uppfördes till största tillåtna höjd, från fasadytans överkant tänkes höja sig inåt byggnaden med en lutning av 45° och till en höjd av högst 6 meter.

§ 41.

Utän hinder av vad i § 40 stadgas må byggnadsnämnden medgiva, att tornpartier och andra anordningar, som finnas vara till fördel för byggnadens utseende eller äro av praktiska skäl påkallade och ej medföra olägenheter, må överskjuta takplanet.

§ 42.

Åt byggnads yttre skall i övrigt givas den arkitektoniska form och den färg, som gatu- och gårdsbilden fordra och som byggnadsnämnden finner lämplig såväl för byggnadens utseende i och för sig som för en god helhetsverkan.

§ 43.

För byggnad, som är avsedd att kvarstå endast viss kort tid, må i byggnadsordningen stadgas den lindring i gällande bestämmelser, som kan anses påkallad, där ej vanprydnad eller annan olägenhet därav föranledes.

§ 44.

Förgård skall vara planterad eller eljest på prydligt sätt anordnad samt hållas i vårdat skick. Den bör såvitt möjligt förläggas högre än eller i jämnhöjd med angränsande gata. På byggnadsnämnden ankommer att föreskriva, om förgård skall lämnas öppen eller på visst sätt inhägnas.

Förgård skall beträffande såväl lutning och höjdläge som plantering och inhägnad anordnas med hänsyn till gatubildens helhetsverkan.

§ 45.

Från bebyggande undantaget område i kvarters inre skall så anordnas, att detsamma bereder trevnad för kringboende.

Byggnadsnämnden äger förelägga tomtägare att anlägga och vidmakthålla lämplig plantering eller annan prydlig anordning å sådant område.

§ 46.

Närmare föreskrifter om gård och dess anordnande samt om förbindelse mellan gård och gata skola meddelas i byggnadsordningen.

§ 47.

Kvartersmark, som icke tagits i anspråk för sitt ändamål, skall, där så av byggnadsnämnden prövas nödigt, på lämpligt sätt inhägnas.

§ 48.

Tomt, varå hus nedbrunnit eller rivits, skall för undvikande av vanprydnad skyndsamt ordnas.

Om byggnads inre anordnande m. m.

§ 49.

Bonings- och arbetsrum skola vara försedda med lämplig luftväxlingsanordning, varom i byggnadsordning må närmare stadgas.

I byggnadsordningen må jämväl meddelas bestämmelser rörande skyddsåtgärder mot kyla och fukt i bonings- och arbetsrum.

Vad i hälsovårdsstadgan föreskrives om boningsrums dagerbelysning, luftväxling, uppvärmning och skydd mot fuktighet samt dess storlek och beskaffenhet i övrigt skall i tillämpliga delar gälla jämväl om arbetsrum, dock att med hänsyn till arten av den verksamhet, för vilken rummet är avsett, eftergift må medgivas.

§ 50.

I boningsrum skall golvet läggas å sådan höjd över angränsande markens yta, att skäligen anspråk på sundhet och trevnad tillgodoses, dock minst 30 centimeter.

I boningsrum, som lägges i gräns mot grannes fastighet, så ock i arbetsrum må golvet läggas lägre än angränsande markens yta, där rummet väl isoleras mot fukt och kyla.

Vad ovan sagts om boningsrum skall ock gälla kök, som tillhör bostadslägenhet.

§ 51.

Bonings- och arbetsrum skall hava en höjd av minst 2,70 meter. I byggnadsordningen må dock stadgas, dels att vid öppet byggnadssätt eller i andra i byggnadsordningen närmare angivna fall rumshöjden må minskas till 2,40 meter, dels att på byggnadsnämndens prövning må bero, huruvida i enstaka rum inom lägenhet eller eljest i särskilda fall höjden må vara mindre. I intet fall må höjden understiga 2,10 meter.

§ 52.

Uppföres byggnad av mer än en vånings höjd i gräns mot grannes fastighet, skall grundmuren i gränsen nedföras till vanligt källardjup, ändock att källare i byggnaden ej ifrågakommer; dock må byggnadsnämnden härifrån medgiva undantag, där nämnden med hänsyn till höjdförhållanden eller eljest prövar skäligt.

§ 53.

Byggnad, som uppföres i gräns mot grannfastighet, skall avskiljas från denna fastighet medelst brandmur av sådan beskaffenhet, som i byggnadsordningen angives.

Där särskilda skäl det påkalla må i byggnadsordningen meddelas bestämmelser om rätt att hava gemensam brandmur för byggnader, uppförda å varandra angränsande fastigheter, samt om rätt för byggnadsnämnden att i fall, som angivas i byggnadsordningen, medgiva befrielse från uppförande av brandmur.

Då särskilda skäl föreligga och grannar därom överenskomma, må byggnadsnämnden kunna medgiva, att fönster eller dörr anbringas i brandmur, med villkor att betryggande anordningar vidtagas för öppningarnas brandsäkra avstängande i händelse av eldsvåda. Byggnadsnämnden må, då grannar därom enas, medgiva anstånd med sådana skyddsanordningars vidtagande, såvitt eldfaran icke därigenom avsevärt ökas.

§ 54.

I byggnadsordningen skola meddelas erforderliga föreskrifter om byggnadsavdelande med väggar av eldsäkert material.

I byggnadsordningen må även bestämmelser meddelas om takets, vindens och källarens brandsäkra skiljande från byggnaden i övrigt samt föreskrivas, i vad mån bjälklag och andra bärande konstruktioner skola skyddas mot eld eller utföras av eldsäkert material.

§ 55.

Till taktäckning skall användas material, som prövas betryggande mot eldfara. I byggnadsordningen skola meddelas närmare föreskrifter härutinnan, varvid hänsyn bör tagas till gällande bestämmelser i fråga om byggnaders höjd och inbördes avstånd samt övriga ortsförhållanden.

§ 56.

Skorstenar och eldstäder, såväl stadigvarande som tillfälliga, med därtill hörande rökrör skola på betryggande sätt skiljas från trävirke och annat i byggnaden ingående, lätt antändligt material. Erforderliga bestämmelser såväl härutinnan som i fråga om impipor, avgasningsrör och luftkanaler skola meddelas i byggnadsordningen.

§ 57.

Byggnad skall hava utgångar, förstugor och trappor i erforderligt antal och lämplig storlek. De skola vara så belägna och anordnade, att de vid eldfara bereda största möjliga trygghet för de i byggnaden varande personer. I fråga om byggnader, som upptaga lokaler, avsedda att samtidigt inrymma ett större antal människor, skall särskilt iakttagas, att dörrarna göras utåtgående, där ej andra betryggande åtgärder vidtagas.

§ 58.

I byggnadsordningen skola intagas de bestämmelser, som utöver de i denna stadga eller eljest meddelade finnas erforderliga i avseende å byggnads uppförande och inredande till förekommande av eldsvåda, varvid särskilda föreskrifter böra lämnas angående försiktighetsåtgärder vid eldfarliga inrättningar.

§ 59.

I byggnadsordning skola meddelas bestämmelser rörande anordningar å byggnad, som avse att bereda arbetare skydd vid verkställande av underhållsarbeten och dylikt.

§ 60.

Byggnad skall så underhållas, att hälsofara, osnygghet eller vanprydnad icke uppkommer och att brandsäkerheten och hållfastheten icke äventyras. Kan byggnad, som genom brand eller annorledes skadats eller eljest är av bristfällig beskaffenhet, medföra fara för människor eller egendom och kan den ej nöjaktigt iståndsättas, må byggnadsnämnden föreskriva, att byggnaden skall helt eller delvis nedrivras.

Om byggnadslov.

§ 61.

Mom. 1. Nybyggnad må ej företagas utan byggnadsnämndens lov.

Byggnadsnämndens lov erfordras jämväl för vidtagande av följande åtgärder, nämligen:

- varje till-, på- eller ombyggnad;
- varje annan ändring, som berör byggnads konstruktion eller lokalers storlek och anordning, såsom upptagande av fönster- eller dörröppning och sammanslagning eller uppdelning av lägenheter;
- återställande av brandskadad byggnad;
- användning av byggnad eller del därav till väsentligt annat ändamål än det, vartill den förut varit använd, eller som finnes angivet å fastställd ritning;
- fastighets inhägnande;
- rivning av byggnad;
- schaktnings-, sprängnings- eller utfyllningsarbeten inom byggnadskvarter; samt
- anordnande av virkes- eller annat varuupplag eller materialgårdar.

Mom. 2. I byggnadsordningen må bestämmelser meddelas, huruvida och i vad mån byggnadsnämnds lov erfordras för anläggning eller ändring inom tomt eller byggnad av ledning för vatten, avlopp, gas, elektricitet och liknande ändamål, varvid lämpligt ordnad samverkan med andra kommunala myndigheter, vilka handlägga sådana ärenden, bör föreskrivas, så ock för underhållsarbeten eller andra reparationsåtgärder å byggnad eller för åtgärd, som påverkar byggnads utseende eller stadsbilden, såsom utbyte av takbeläggningmaterial, omfärgning, skyltning och plantering.

§ 62.

Mom. 1. Ansökan om lov till nybyggnad skall göras skriftligen och åtföljas av:

- a) bevis, att sökanden förfogar över den mark, därå byggnad eller annat arbete skall utföras, eller eljest är berättigad till arbetets utförande;
- b) karta, motsvarande de fordringar, som gälla i avseende å tomtkarta, och upptagande angränsande gaturs bredd och höjdlägen, avstånd till motliggande byggnadslinje, för tomten gällande bestämmelser samt uppgift, huruvida skyldighet att gälda bidrag till gatukostnad åligger tomtägaren;
- c) kopia av kartan, utvisande jämväl den tillämnade byggnadens läge;
- d) ritningar, utförda i överensstämmelse med föreskrifter, som skola meddelas i byggnadsordningen, jämte till ritningarna erforderlig beskrivning;
- e) bevis, att tomtägaren fullgjort honom åliggande skyldighet att anordna utfartsväg och avlopp från tomten eller utgiva bidrag till gatukostnad eller ock därför ställt nöjaktig säkerhet.

Erfordras för ärendets prövning uppgift om befintligt eller för utförande avsett avlopp, dess beskaffenhet, höjdläge och avstånd från tomtgränsen, ålig-

ger det byggnadsnämnden att införskaffa sådan uppgift, där den ej tillhandahållits av sökanden.

Mom. 2. Vad i mom. 1 är stadgat angående ansökan om lov till nybyggnad skall i tillämpliga delar gälla i fråga om annat byggnadslov.

§ 63.

Då byggnadsnämnden prövar ansökan om lov till nybyggnad, skall nämnden förvissa sig om att företaget överensstämmer med stadsplan, tomtindelning, stomplan eller utomplansbestämmelser och med övriga bestämmelser, som äro gällande för detsamma, ävensom att byggnaden är lämplig för den tomt, å vilken den skall uppföras, och ej förlägges så, att den försvårar granntomts bebyggande på lämpligt sätt.

Vad sålunda stadgas om nybyggnad skall i tillämpliga delar gälla även annat arbete, vartill byggnadsnämnds tillstånd erfordras.

Vid förändring av byggnad skall tillses, att dess hållfasthet ej äventyras och att lämpliga åtgärder vidtagas för ernående av förbättringar i hygieniskt avseende och av ökad trygghet mot eldfara.

§ 64.

Där så av förhållandena påkallas, må lov till nybyggnad göras beroende av att erforderlig torrlägnung av marken vidtages, innan byggnad uppföres eller tages i bruk för avsett ändamål.

§ 65.

Byggnadsnämnden skall vid meddelande av byggnadslov lämna de närmare föreskrifter, som vid arbetets utförande böra lända till efterrättelse.

Där så erfordras, må byggnadsnämnden föreskriva, att hållfasthetsberäkning med tillhörande ritningar ävensom andra specialritningar skola ingivas till byggnadsnämnden för granskning. Närmare föreskrifter härom meddelas i byggnadsordningen.

§ 66.

Byggnadsnämnden skall vaka däröver, att byggnad av historisk eller konstnärlig betydelse icke förvanskas och att byggnader, som uppföras i grannskapet av sådan byggnad, på lämpligt sätt ansluta sig till eller underordna sig densamma.

Finner byggnadsnämnden vid prövning av fråga om byggnadslov anledning till farhåga i berörda hänseende, har byggnadsnämnden att, innan ärendet avgöres, inhämta byggnadsstyrelsens yttrande.

Är fråga om nybyggnad eller annat arbete, berörande fast fornlämning, skall nämnden tillse, att gällande föreskrifter till skyddande av dylika minnesmärken iakttagas. Innan ärendet avgöres, skall nämnden inhämta riksantikvarens yttrande.

§ 67.

De sundhetsföreskrifter i fråga om byggnads uppförande eller inredande, vilka äro meddelade i eller med stöd av hälsovårdsstadgan, skola iakttagas av byggnadsnämnden vid prövning av fråga om byggnadslov, liksom ock de föreskrifter angående brandskydd och andra säkerhetsanordningar av byggnadsteknisk art, som i särskilda författningar äro meddelade.

Avser ansökan om byggnadslov industriell anläggning, skall yrkesinspektören eller bergmästaren därom underrättas.

§ 68.

Är i allmän författning meddelad föreskrift, varigenom byggnads uppförande eller användande för visst ändamål är gjort beroende på prövning av annan myndighet än byggnadsnämnden, skall, utöver vad ovan är stadgat angående byggnadslov, sådan föreskrift lända till efterrättelse. Där så lämpligen kan ske, bör sagda prövning avbidas, innan frågan om byggnadslov avgöres.

§ 69.

Byggnadslov vare förfallet, såvida icke inom två år det medgivna arbetet påbörjats eller, efter inträffat avbrott, återupptagits. I intet fall äge byggnadslov giltighet för längre tid än fem år.

Om arbete avstannat och ej inom tre månader återupptagits, skall anmälan göras hos byggnadsnämnden, innan arbetet må fortsättas.

§ 70.

Byggnadslov erfordras icke för arbete, berörande allmän byggnad, vartill ritningar prövas av Konungen eller av byggnadsstyrelsen, eller annan allmän byggnad, såframt den tillhör kronan.

I byggnadsärende, som skall underställas Konungens eller byggnadsstyrelsens prövning, bör vid underställningen utlåtande av byggnadsnämnden åtfölja handlingarna. Innan arbetet påbörjas, skall anmälan om detsamma ingivas till byggnadsnämnden. Anmälan skall vara åtföljd av karta med kopia, som i § 62 sägs, ävensom för arkivering lämpliga byggnadsritningar med tillhörande beskrivning.

Skall för kronans räkning verkställas nybyggnad, vartill ritningar icke prövas av Konungen eller byggnadsstyrelsen, skall anmälan om byggnadsföretaget, åtföljd av handlingar, som nyss sagts, ingivas till byggnadsnämnden. Finner nämnden byggnaden ej motsvara skäligen anspråk på sundhet, säkerhet mot eldfara, prydighet eller hänsyn till stadsbilden och ortsförhållandena, eller är anledning till erinran i fråga om byggnadens ändamål, läge eller inverkan å grannes rätt, må nämnden inom en månad efter handlingarnas mottagande hos vederbörande förvaltning begära, att frågan underställes Konungens prövning, och må i ty fall byggnaden ej uppföras, innan Konungen givit lov därtill.

Om tillsyn över byggnadet.

§ 71.

Byggnadsnämnden skall med uppmärksamhet följa byggnadsföretag och annat arbete samt därvid bland annat tillse:

att fastställda ritningar och i övrigt meddelade föreskrifter noggrant följas,

att byggnad uppföres av ändamålsenligt material och på betryggande sätt, att betryggande åtgärder vidtagas till förhindrande av att fukt intränger eller uppstår i byggnad, samt

att vad eljest kan förorsaka fara för byggnads bestånd eller medföra olägenhet för däri boende undvikas.

§ 72.

Innan byggnad uppföres, skall därom göras anmälan hos byggnadsnämnden, som på sökandens bekostnad låter utstaka byggnaden till dess rätta läge på marken samt utmärka dess höjdläge. Är byggnad till sitt läge direkt beroende av gräns mot grannes tomt, skall grannen kallas till utstakningsföretningen. Vid utstakningen skall noga tillses, att byggnaden ej överskrider gällande tomtgräns.

Sedan fotmur uppförts, skall anmälan därom ske hos byggnadsnämnden, som ofördröjligen genom särskild besiktning skall tillse, att byggnaden blivit förlagd i rätt läge.

§ 73.

Mom. 1. För tillsyn å byggnadsföretag och annat arbete skola genom byggnadsnämndens försorg verkställas erforderliga besiktningar. Vid uppförande av byggnad böra besiktningarna i främsta rummet avse att utröna beskaffenheten av grundbotten, stommen samt byggnaden i färdigt skick.

Innan byggnad tages i bruk, skall anmälan om arbetets avslutande göras hos byggnadsnämnden.

Då arbete avser bonings- eller arbetsrum, bör vid besiktningarna lämpligt samarbete med hälsovårdsnämnden åvägabringas.

Mom. 2. Vid arbete, som utföres av staten eller under dess ledning, är byggnadsnämnden icke skyldig att företaga besiktningar i vidare mån än nämnden själv finner nödigt.

Finner nämnden, att vid arbete, som i § 70 avses, fastställda ritningar ej följas eller eljest gällande föreskrifter åsidosättas, äger nämnden därom göra anmälan hos den myndighet, som är ansvarig för arbetets utförande, eller, där nämnden så finner nödigt, hos Konungen.

Mom. 3. Närmare föreskrifter om besiktning av byggnadsföretag och annat arbete skola meddelas i byggnadsordningen.

§ 74.

Har tillåtet arbete påbörjats men ej fullbordats inom fem år efter det byggnadslov meddelats, äger byggnadsnämnden, där nämnden med hänsyn till

byggnadens hållfasthet, brandsäkerhet eller utseende finner sådant nödigt, tillhålla ägaren att inom viss tid färdigställa arbetet helt eller delvis eller ock vidtaga annan lämplig åtgärd.

Inställes påbörjad nedrivning av byggnad utan giltigt skäl, äger byggnadsnämnden, där så påkallas av omständigheterna, föreskriva viss tid, inom vilken rivningen jämte platsens planering skall fullbordas.

§ 75.

För varje byggnadsarbete, däri inbegripet rivning av byggnad samt schaktning eller sprängning för byggnadsföretag, skall finnas person, som utövar ledning och tillsyn av arbetet samt är ansvarig för detsammes utförande.

§ 76.

Befattning som arbetsledare må ej utövas av annan än den, som genom intyg från byggnadsyrkesskola eller på annat i byggnadsordningen stadgat sätt styrkt sig äga erforderlig teoretisk kunskap och därjämte besitter nödig praktisk erfarenhet, där ej byggnadsnämnden för visst särskilt fall prövar skäl föreligga att härifrån medgiva undantag.

För sådant arbete, vars ledning kräver speciell utbildning eller erfarenhet, må i byggnadsordningen stadgas ytterligare kompetensvillkor för arbetets ledning.

För trähus så ock för stenhus av en vånings höjd ävensom eljest för mindre betydande arbete må i byggnadsordningen medgivas eftergift i fråga om de eljest föreskrivna kompetensvillkoren.

§ 77.

Byggherre skall utse särskild arbetsledare, där han ej själv vill utöva ledningen av arbetet och är därtill behörig.

Före arbetets påbörjande skall byggherren till byggnadsnämnden avlämna skriftlig förklaring av arbetsledaren, att han under ansvarsförpliktelse åtager sig uppdraget.

Där byggherren vid arbetets utförande motsätter sig iakttagande av bestämmelserna i stadsplanelagen, denna stadga eller byggnadsordningen eller vad i övrigt kan vara angående arbetets utförande föreskrivet, har arbetsledaren att hos byggnadsnämnden skriftligen anmäla förhållandet; och stånde där- efter byggherren själv det ansvar, hans berörda förfarande kan medföra.

§ 78.

Byggnadsnämnden äger att, då synnerliga skäl därtill äro, för visst fall eller viss tid fråntaga arbetsledare rätt att i staden utöva ledning av arbete varom i § 75 sägs.

§ 79.

Vid byggnadsarbete böra noga iakttagas de försiktighetsmått, som äro erforderliga till förekommande av skada å person eller egendom.

Särskilt bör tillses:

att grundläggning och för densamma erforderlig grävning och sprängning verkställas med största försiktighet, så att grannes byggnad eller iordningställd gata ej lider skada;

att byggnadsställningar erhålla nödig hållfasthet; samt

att maskinella anordningar, tillfälliga uppvärmningsanordningar och dylikt så anordnas, att eldfara och andra olägenheter såvitt möjligt undvikas.

Särskilda bestämmelser om byggande utom stadsplan.

§ 80.

I fråga om byggande inom område, som ej ingår i stadsplan, skall, där ej stomplanebestämmelser eller utomplansbestämmelser fastställts, gälla ytterligare följande:

1. Tomtplats, som avses för bebyggande med boningshus, må icke givas mindre areal än 1,200 kvadratmeter.

Av tomtplats må högst en sjättedel bebyggas.

2. Byggnad må ej läggas närmare gräns mot väg än 3,5 meter och ej närmare vägs mittlinje än 9 meter. Byggnadsnämnden må dock vid mindre väg av ringa trafikbetydelse kunna medgiva mindre avstånd till vägs mittlinje, dock ej under 6 meter.

3. Byggnad skall, därest den ej sammanbygges med liknande byggnad å grannes fastighet, uppföras på minst 6 meters avstånd från fastighetens gräns.

Uthus eller annan gårdsbyggnad må i allmänhet icke förläggas närmare gräns mot grannfastighet än 4,5 meter, dock må byggnadsnämnden medgiva mindre avstånd, där nämnden efter grannens hörande finner detta med hänsyn till byggnadens ringa storlek eller andra omständigheter utan olägenhet kunna ske.

4. Avståndet mellan skilda byggnader å samma tomtplats må ej vara mindre än 12 meter. Byggnadsnämnden äger likväl, om hinder ej möter ur brandfaresynpunkt, medgiva mindre avstånd, dock ej under 9 meter. Därest ett ändamålsenligt bebyggande därigenom främjas, äger byggnadsnämnden att för mindre gårdsbyggnad eller flygelbyggnad till endast en vånings höjd medgiva mindre avstånd till huvudbyggnad, dock ej under 3 meter.

5. Boningshus må icke uppföras med flera än två våningar och ej till större höjd än 7,5 meter. Uthus eller annan gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än 3 meter.

6. Vad ovan är stadgat skall ej tillämpas med avseende å ekonomibyggnader till jordbruksfastighet.

§ 81.

I byggnadsordningen må i fråga om byggande utom stadsplan stadgas undantag från föreskrifterna i detta kapitel, i den mån sådant betingas av ortsförhållandena eller eljest finnes påkallat. Sådant undantag må ock i särskilt fall medgivas av Konungens befallningshavande.

A VDELNING II.

KAP. 6.

Bestämmelser angående stadsliknande samhällen å landet.

§ 82.

Vad i denna stadga är föreskrivet för stad skall äga motsvarande tillämpning för köping och annat samhälle å landet, som omförmäles i 56 § stadsplanelagen, dock med iakttagande:

att magistratens åliggande enligt § 3 skall ankomma på samhällets byggnadsnämnd;

att ledamöter och ersättare i byggnadsnämnden, vilka enligt § 9 utses av magistraten, skola utses av Konungens befallningshavande, skolande en av dessa ledamöter och hans ersättare, såvitt möjligt, vara lagfarna;

att vad enligt § 29 åligger magistrat skall ankomma på Konungens befallningshavande;

att, där ej i byggnadsordningen annorlunda föreskrives, byggnadsnämnden ej skall hava den byggnadsnämnd i stad tillerkända rätt att göra sig hörsamrad genom föreläggande av vite eller äventyr, att åtgärd verkställes på tredskandes bekostnad, utan bör nämnden, där sådant föreläggande finnes i särskilt fall erforderligt, därom göra anmälan hos Konungens befallningshavande, som i ty fall äger enahanda befogenhet som byggnadsnämnden i stad.

§ 83.

Vad i § 82 är stadgat gälle ock i fråga om ort, för vilken Konungen jämlikt 57 § stadsplanelagen förordnat, att vad i nämnda lag är stadgat för stad skall äga tillämpning.

Finner Konungens befallningshavande omständigheterna påkalla sådant förordnande, har Konungens befallningshavande att till Konungen inkomma med anmälan därom. Innan sådan anmälan göres, skola kommunalfullmäktige i orten samt ägare av jord inom det område, varom fråga är, ävensom befolkningen därstädes genom Konungens befallningshavandes försorg erhålla tillfälle att yttra sig i ärendet.

Vid anmälan, som ovan sägs, foge Konungens befallningshavande förslag till huvudgrunder med avseende å stadsplanelagens och denna stadgas bringande till verkställighet inom det blivande samhället.

A V D E L N I N G III.

Bestämmelser angående den egentliga landsbygden.

KAP. 7.

Om byggnadsplan och utomplansbestämmelser.

§ 84.

Vill markägare, kommun eller annan, att byggnadsplan skall upprättas för område å landet, för vilket bestämmelserna i stadsplanelagen angående stad icke äga tillämpning, göra hos Konungens befallningshavande framställning i ärendet. Vid framställningen skall fogas den förberedande utredning med förslag till planläggning, som sökanden kan vilja åberopa.

Konungens befallningshavande må ock utan ansökan upptaga sådan fråga, då anledning därtill föreligger.

§ 85.

Har fråga väckts om upprättande av byggnadsplan, och finner Konungens befallningshavande skäl föreligga att i planen upptages markområde, tillhörigt annan än markägare, som gjort ansökan om byggnadsplan, skall tillfälle beredas ägare av jord inom området att å sammanträde yttra sig i ärendet. Kungörelse om sammanträdet skall minst fjorton dagar förut uppläsas i församlingens kyrka och införas i ortstidning, varjämte underrättelse om sammanträdet skall i god tid med posten översändas till den kommun, inom vilken området är beläget, så ock till området gränsande stad eller stadsliknande samhälle. Finnes inom området mark, som tillhör kronan, skall i nyss angivna ordning underrättelse tillställas den, som har att i avseende å marken företräda kronan.

Sammanträdet skall ledas av Konungens befallningshavande eller den, som Konungens befallningshavande därtill förordnar. Vid sammanträdet bör närvara länsarkitekten eller, vid hinder för denne, annan i hithörande frågor sakkunnig person, som Konungens befallningshavande för ändamålet förordnar.

§ 86.

Efter det den ytterligare utredning ägt rum, som Konungens befallningshavande finner nödig, bestämmer Konungens befallningshavande det område, för vilket förslag till byggnadsplan skall uppgöras, samt prövar, därest så ej redan skett, huruvida förbud, som i 64 § stadsplanelagen sägs, bör meddelas för området eller del därav.

§ 87.

Där icke av sökande ingivet eller eljest förefintligt förslag till byggnadsplan finnes kunna godtagas, skall Konungens befallningshavande besörja, att för-

slag till byggnadsplan varder upprättat, därvid Konungens befallningshavande äger att anlita sakkunnigt biträde.

§ 88.

Byggnadsplan skall så uppgöras, att den tillgodoser de krav, som skäligen böra ställas på en planmässigt ordnad bebyggelse av förhållandevis tätare befolkat område.

Vid uppgörande av byggnadsplan jämte till densamma hörande byggnadsplanebestämmelser skall vad i §§ 15—17 är stadgat angående stadsplan och stadsplanebestämmelser i tillämpliga delar gälla. Särskilt skall iakttagas, att behovet av lämpliga trafikleder samt öppna platser inom och utfartsvägar från det i planen ingående området nöjaktigt tillgodoses ävensom att möjlighet beredes till anordnande av ledningar för belysning, för tillförsel av vatten och för avlopp.

Planläggningen bör så ordnas, att områdets framtida intagande i stadsplan icke genom densamma motverkas eller försvåras.

§ 89.

Mom. 1. Förslag till byggnadsplan skall avfattas å karta i skala, ej understigande 1:2,000.

På byggnadsplanekartan skola tydligt angivas gränserna för byggnadsplaneområdet samt för de delar därav, som skola för olika ändamål användas, ävensom höjdlägen i nödig omfattning.

Till planen hörande byggnadsplanebestämmelser skola avfattas i särskild handling samt tillika genom särskilda beteckningar utmärkas å kartan.

Mom. 2. Kartan skall åtföljas av erforderlig beskrivning. Där så finnes nödigt, skall vid förslaget fogas terrängkarta, upptagande vad som erfordras för bedömning av byggnadsplanens lämplighet.

§ 90.

Då förslag till byggnadsplan uppgjorts, skall förslaget, därest det icke blivit av samtliga sakägare godkänt, genom Konungens befallningshavandes försorg hållas för granskning tillgängligt under viss tid, minst en månad efter det därom utfärdad kungörelse blivit uppläst i församlingens kyrka och införd i ortstidning. I fråga om underrättelse till sakägare skall i tillämpliga delar gälla vad i § 19 andra och tredje styckena stadgas. Underrättelse skall därjämte städs tillställas den kommun, inom vilken området är beläget, ävensom vägstyrelsen.

I kungörelse och underrättelse skall föreskrivas, att anmärkningar skola före utgången av den för förslagets utställande utsatta tid ingivas till Konungens befallningshavande, eller ock att för anmärkningars mottagande skall efter nämnda tids utgång hållas sammanträden med sakägarne å angiven tid och plats.

Där anledning finnes till antagande, att förslaget berör fasta fornlämningar, bör Konungens befallningshavande inhämta yttrande från riksantikvarien.

§ 91.

Sedan byggnadsplan fastställts, besörje Konungens befallningshavande, att kungörelse därom varder, så fort ske kan, uppläst i församlingens kyrka och införd i ortstidning, ävensom att planen med därtill hörande beskrivning och övriga bilagor varder i bestyrkt kopia och avskrift insänd till byggnadsstyrelsen.

§ 92.

Vad ovan i detta kapitel är stadgat gälle jämväl i tillämpliga delar om ändring av byggnadsplan.

§ 93.

Vid tomtindelning inom område, för vilket byggnadsplan gället, skola de i §§ 25—27 meddelade bestämmelser äga motsvarande tillämpning.

§ 94.

Vid uppgörande av utomplansbestämmelser för landet skola föreskrifterna i §§ 33 och 34 i tillämpliga delar gälla, dock att karta över område, som med bestämmelserna avses, må i fråga om återgivande av befintliga förhållanden vara av enklare beskaffenhet än där stadgas.

Angående handläggning av fråga om utomplansbestämmelser för landet eller ändring däri skall vad i fråga om byggnadsplan är stadgat äga motsvarande tillämpning; dock att föreskriften i § 90 om sakägares underrättande genom särskilda kallelsebrev ej skall gälla.

KAP. 8.

Om byggnadsordning.

§ 95.

För område, beträffande vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, äger Konungens befallningshavande, där så finnes erforderligt, utfärda byggnadsordning.

Fråga om byggnadsordning eller ändring däri kan väckas av jordägare eller byggnadsnämnd inom området eller av vederbörande kommun eller Konungens befallningshavande. Innan frågan avgöres, skall Konungens befallningshavande lämna vederbörande jordägare, byggnadsnämnd, kommun eller annan, vars rätt kan av byggnadsordningen beröras, tillfälle att avgiva yttrande över förslaget.

I byggnadsordning må för överträdelse av dess stadganden föreskrivas böter från och med tio till och med femtusen kronor.

KAP. 9.

Om byggnadsnämnd.

§ 96.

Närmaste inseendet över byggnadsverksamheten inom område, för vilket byggnadsplan eller utomplansbestämmelser fastställts, utövas av en byggnads-

nämnd, vilken det åligger att övervaka efterlevnaden av vad i detta kapitel stadgas och de i enlighet därmed givna föreskrifter samt vad i övrigt gäller beträffande områdets ordnande och bebyggande, att, där byggnadsplan icke finnes, tillse att sådan i mån av behov upprättas och underställes Konungens befallningshavandes prövning, att eljest ägna uppmärksamhet och tillsyn åt allt, som kan inverka på byggnadsverksamhetens sunda utveckling inom området, samt att hos kommunalfullmäktige, Konungens befallningshavande eller annan myndighet väcka de förslag och göra de framställningar, som finnas nödiga.

Byggnadsnämnden skall särskilt verka för:

att tomtplatser erhålla sådan form, storlek och belägenhet, att de kunna med iakttagande av gällande föreskrifter ändamålsenligt bebyggas;

att för samfärdseln erforderliga vägar utföras på tillfredsställande sätt å härför avsedd mark;

att vattenavloppet inom området ordnas enhetligt enligt härför uppgjord plan på det sätt, att dagvattnet lätt avrinner från vägar och allmänna platser och kan ledas från tomtplatserna ut till de allmänna avloppen samt spillvatten och annan flytande orenlighet avlägsnas från området utan att vålla olägenhet; samt

att, där erforderlig tillgång till vatten för hushållsändamål samt för eld-släckning icke kan på annat sätt beredas, vattenledning anläggas.

Lämpligt samarbete bör i erforderliga delar åvägabringas med hälsovårdsnämnden.

§ 97.

Mom. 1. Byggnadsnämnden skall bestå av tre eller fem ledamöter.

Av ledamöterna utses en av Konungens befallningshavande och de övriga av kommunalfullmäktige.

Ledamöterna skola vara med ortens förhållanden väl bekanta personer. Minst en av nämndens ledamöter bör hava praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor.

Mom. 2. Uppdraget att vara ledamot av byggnadsnämnden gäller för fyra år. Avgår ledamot under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, anställs fyllnadsval; och skall den sålunda valde tjänstgöra under den tid, som för den avgångne återstår.

Mom. 3. För varje ledamot skall, med iakttagande av vad i mom. 1 och 2 stadgas, utses en ersättare.

§ 98.

Byggnadsnämnden bör såvitt möjligt till sitt biträde hava en byggnadstekniskt utbildad, av Konungens befallningshavande godkänd person, byggnadskonsulent, som tillsättes av kommunalfullmäktige efter byggnadsnämndens hörande.

§ 99.

Stadgandena i §§ 10, 11, 13 och 14 skola äga motsvarande tillämpning å byggnadsnämnd inom område, som avses i detta kapitel, med iakttagande att

vad i § 13 sägs om stadsarkitekt skall gälla byggnadskonsulenten samt att vad i § 14 sägs om stadsfullmäktige skall gälla kommunalfullmäktige.

§ 100.

Underlåter någon att ställa sig byggnadsnämndens föreläggande till efterrättelse, göre nämnden därom anmälan hos Konungens befallningshavande, som i ty fall har enahanda befogenhet som byggnadsnämnd i stad.

§ 101.

Där så med häsyn till ortsförhållandena finnes lämpligt, må i stället för byggnadsnämnd utses en sakkunnig person, som förordnas av Konungens befallningshavande efter kommunalfullmäktiges hörande.

Å sådan sakkunnig skall tillämpas vad enligt denna stadga gäller om byggnadsnämnd, som i detta kapitel avses.

KAP. 10.

Om byggande.

Om byggnads yttre anordnande m. m.

§ 102.

Vid byggande inom område, för vilket fastställts byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, skola de i §§ 36—43 meddelade föreskrifterna om byggnad i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande:

att vad där sägs om stadsplanebestämmelser skall äga motsvarande tillämpning å byggnadsplanebestämmelser eller utomplansbestämmelser; samt

att, där byggnadsordning för området icke finnes, det ankommer å byggnadsnämnden att för varje särskilt fall meddela de föreskrifter, som eljest skolat meddelas i byggnadsordning.

I den mån undantag från eller jämkningar i de enligt nyssnämnda paragrafer gällande bestämmelser finnas med häsyn till ortsförhållandena eller eljest påkallade, må därom i byggnadsordning eller annorledes förordnas av Konungens befallningshavande.

§ 103.

Mom. 1. Tomtplats skall, då byggnad därstädes blivit uppförd, i gräns mot väg och mot angränsande mark vara inhägnad med stängsel, där ej byggnaden är uppförd i sådan gräns. Dylikt stängsel skall till beskaffenhet och utseende godkännas av byggnadsnämnden. Där grannar därom ej kunna enas, äger byggnadsnämnden efter omständigheterna bestämma sättet för hägnadsutförande i gräns mellan deras områden.

När skäl därtill äro, äger nämnden medgiva befrielse helt eller delvis från skyldigheten att hava tomtplats inhägnad.

Mom. 2. Å tomtplats må ej vidtagas anordning, som är av beskaffenhet att synnerligen menligt inverka på dess utseende och trevnaden i omgivningen.

Mom. 3. Tomtplats skall hållas i vårdat skick.

Om byggnads inre anordnande m. m.

§ 104.

I boningsrum skall golvet läggas minst 30 centimeter högre än angränsande markens yta.

§ 105.

Boningsrum skall i allmänhet givas en höjd av minst 2,40 meter, med rätt för byggnadsnämnden att, där så befinnes lämpligt, i övre våningen eller i vindsrum eller eljest i enstaka rum samt i sommarstugor medgiva lägre rums-höjd, dock ej under 2,10 meter.

§ 106.

Boningsrum och andra rum, där personer komma att vistas större delen av dagen, ävensom fabriks- och samlingslokaler skola hava tillräcklig dagerbelysning och anordningar för nödig luftväxling samt förses med tillräckligt antal trappor och utgångar.

§ 107.

Byggnad får ej täckas med halm, spån eller annat lätt antändligt ämne, såvida icke detta genom av byggnadsnämnden godkänt förfaringssätt gjorts svårantändligt.

§ 108.

Skorstenar och eldstäder, såväl stadigvarande som tillfälliga, med därtill hörande rökrör skola på betryggande sätt skiljas från trävirke och annat i byggnaden ingående, lätt antändligt material.

Trävirke må ej anbringas närmare rökrörs insida än 25 centimeter; och skall mellanrummet fyllas med sten eller annat brandfritt ämne.

Å golvet framför eldstad skall inläggas ett skydd av sten, cement eller järnplåt.

§ 109.

Byggnad skall så underhållas, att hälsofara, osnygghet eller vanprydna icke uppkommer och att brandsäkerheten och hållfastheten icke äventyras.

Om byggnadslov.

§ 110.

Nybyggnad må ej företagas utan byggnadsnämndens lov.

§ 111.

Ansökan om byggnadslov skall göras skriftligen hos byggnadsnämnden. Vid ansökningen skola fogas:

a) bevis att sökanden förfogar över tomtplatsen eller eljest är berättigad till arbetets utförande;

b) karta över tomtplatsen jämte kopia i skala, ej understigande 1:1000, upprättad av i ägomätning kunnig person och utvisande tomtplatsens läge, form och areal, befintliga byggnaders och den tillämnade byggnadens läge samt bredd och sträckning å tillfartsväg till tomtplatsen;

c) ritningar i två exemplar i skala, ej understigande 1:100, det ena exemplaret å material, som lämpar sig för arkivering, skolande ritningarna vara åtföljda av erforderlig beskrivning.

För mindre betydande byggnadsföretag må byggnadsnämnden efter omständigheterna medgiva eftergift i fråga om skyldigheten att förete bevis, karta och ritningar.

Det för arkivering utförda exemplaret av ritningarna jämte beskrivningen och kopian av byggnadskartan skola förvaras hos byggnadsnämnden, medan det andra exemplaret av ritningarna, försett med bevis om fastställelse, skall utlämnas till sökanden.

§ 112.

Då byggnadsnämnden prövar ansökan om byggnadslov, skall nämnden förvissa sig om att byggnadsföretaget överensstämmer med byggnadsplan eller utomplansbestämmelser och med övriga bestämmelser, som äro gällande för detsamma. Vid prövningen skall bland annat tillses:

att byggnaden är lämplig för den plats, å vilken den skall uppföras;

att byggnaden ej skjuter över gällande fastighetsgräns;

att byggnaden ej förlägges så, att den onödigtvis förorsakar men för grannfastigheter eller försvårar deras bebyggande på lämpligt sätt;

att byggnaden kommer att erbjuda skäligen trygghet mot eldfara;

att byggnaden får sunt läge och mot sundhetens fordringar svarande inredning;

att byggnaden blir konstruktivt tillfredsställande samt erforderligt isolerad mot fukt och kyla;

att byggnadens yttre fyller skäligen anspråk på smak och prydlighet såväl i och för sig som med hänsyn till omgivningen; samt

att mark, å vilken finnas fasta fornlämningar, såvitt möjligt icke upplåtes till tomtplats.

§ 113.

Där så av förhållandena påkallas, må byggnadslov göras beroende av att erforderlig torrläggning av marken vidtages, innan byggnad uppföres eller tages i bruk för avsett ändamål.

§ 114.

I fråga om giltigheten av byggnadslov skall vad i § 69 första stycket stadgas äga tillämpning.

§ 115.

Byggnadsnämnden har icke utan särskilt uppdrag att taga befattning med allmän byggnad, vartill ritningarna skola enligt gällande författning prövas av statens myndighet.

Om tillsyn över byggandet.

§ 116.

För tillsyn att vid byggnadsföretag fastställda ritningar följas och gällande föreskrifter efterlevas skola genom byggnadsnämndens försorg verkställas erforderliga besiktningar. Då byggnad blivit fullbordad och innan densamma tages i bruk, åligger det den byggande att därom göra anmälan hos byggnadsnämnden.

A V D E L N I N G I V.

KAP. 11.

Allmänna bestämmelser.

§ 117.

Till nybyggnad är att hänföra ej blott uppförande av helt ny byggnad utan även till-, på- eller ombyggnad av befintlig byggnad, dess inredande helt eller delvis till väsentligen annat ändamål än det, vartill byggnaden förut varit använd, så ock andra förändringar i avseende å byggnads inredning av den genomgripande beskaffenhet, att de kunna anses jämförliga med ombyggnad. Därest sådan förändring av befintlig byggnad, varom ovan nämnts, är såväl i och för sig som i förening med annat arbete av enahanda beskaffenhet, som må hava å byggnaden utförts under de närmast föregående två åren, av ringa omfattning i förhållande till byggnadens värde, skall dylik förändring icke betraktas som nybyggnad.

§ 118.

Är fråga om att uppföra byggnad, avsedd att kvarstå endast viss kort tid, eller att vidtaga anordningar och uppföra mindre byggnader, som avse att tillgodose den allmänna trevnaden, må byggnadsnämnden, ändå att företaget strider mot stadsplan, stomplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, därtill meddela tillstånd, där företaget prövas ej avsevärt försvåra markens användande för avsett ändamål.

§ 119.

Konungens befallningshavande äger på därom gjord framställning utfärda taxa för avgifter, som de byggande skola erlægga för erhållande av byggnadslov, för ritningsgranskning, för besiktningar och för andra förrättningar, som byggnadsnämnden enligt gällande bestämmelser har att verkställa.

§ 120.

Mom. 1. Vidtager någon åtgärd, varom i denna stadga eller gällande byggnadsordning förmåles, utan att hava erhållit byggnadsnämndens tillstånd, där sådant erfordras, eller underlåter han att ställa sig till efterrättelse vad i byggnadsordningen eljest kan vara stadgat för rätt att vidtaga dylik åtgärd, eller underlåter någon att vid utförande av arbete följa fastställda ritningar eller av byggnadsnämnden meddelade föreskrifter, böte från och med tio till och med femtusen kronor och vare dessutom skyldig att undanröja eller ändra det utförda, om byggnadsnämnden finner nödigt sådant förordna.

Förlägges byggnad i annat höjdläge än det som vederbörligen utmärkts å karta eller å marken, stånde ägaren själv den skada, som vid framtida ändring av gatans höjdläge kan följa av berörda förfarande.

Mom. 2. Till böter enligt denna stadga eller byggnadsordning må icke dömas, om å förseelsen följer straff enligt allmän lag.

Mom. 3. Böter, som nu sagts, så ock vite, som på grund av föreläggande enligt denna stadga eller byggnadsordning ådömas, tillfalle stad, samhälle eller kommun, där förseelsen ägt rum. Saknas tillgång till fulla gäldandet av böter eller vite, som här avses, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

§ 121.

Mom. 1. Förseelse mot denna stadga eller mot byggnadsordning åtalas hos polisdomstol, där sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare eller, där sådan icke finnes, vid allmän domstol.

Mom. 2. Förseelse åtalas av allmän åklagare.

§ 122.

Är i fall, som avses i § 120 mom. 1, uppenbart, att påbörjat byggnadsarbete strider mot stadsplan, stomplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser eller övriga för områdets bebyggande gällande bestämmelser, äger nämnden rätt att förbjuda arbetets fortsättande.

§ 123.

Mom. 1. Över byggnadsnämnds enligt denna stadga eller gällande byggnadsordning meddelade beslut må besvär anföras hos Konungens befallningshavande inom en månad från det klaganden erhållit del av beslutet.

Protokoll över byggnadsnämnds beslut rörande tomtindelning skall, där beslutet icke blivit av drätselkammaren godkänt, skyndsamt delgivas nämnda myndighet, som äger att för bevakande av stadens rätt överklaga beslutet; och vare för drätselkammaren tid för klagan räknad från det delgivning sålunda skett.

Mom. 2. Över beslut, som Konungens befallningshavande meddelat på besvär över byggnadsnämnds beslut eller eljest på grund av denna stadga eller gällande byggnadsordning, må besvär anföras hos Konungen inom tid, som i

allmänhet är bestämd för överklagande av förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut.

§ 124.

Mom. 1. Den allmänna uppsikten över stadsplane- och byggnadsväsendet i städer, samhällen och områden, som i denna stadga avses, tillkommer byggnadsstyrelsen, som äger att meddela erforderliga föreskrifter, formulär, råd och anvisningar.

Mom. 2. Konungens befallningshavande har att öva tillsyn över stadsplane- och byggnadsväsendet; och åligger det Konungens befallningshavande i sådant avseende:

att tillse, att stad eller samhälle i mån av behov förses med stadsplan, stomplan, utomplansbestämmelser och byggnadsordning av för samhället lämplig beskaffenhet;

att besörja, att område på landet, som därav är i behov, erhåller byggnadsplan, utomplansbestämmelser och byggnadsordning av för området lämplig beskaffenhet;

att övervaka, att stadsplanelagen, denna stadga, stadsplaner, stomplaner, utomplansbestämmelser, byggnadsplaner och byggnadsordningar samt övriga föreskrifter angående stadsplane- och byggnadsväsendet noggrant efterlevas;

att tillse, att byggnadsnämnder och andra lokala myndigheter, som hava befattning med stadsplane- och byggnadsväsendet, med nit och omsorg fullgöra sina åligganden; samt

att göra de framställningar och förslag till föreskrifter eller åtgärder, vartill förhållandena giva anledning.

§ 125.

De åligganden, vilka enligt denna stadga tillkomma magistraten, tillhöra i stad, där magistrat ej finnes, den för staden särskilt tillsatta styrelse, samt i Stockholm överståthållarämbetet, dock med iakttagande att det jämväl i Stockholm skall ankomma å magistraten att utse ledamöter och ersättare i byggnadsnämnden samt att vad enligt § 29 åligger magistrat skall i stad, där magistrat ej finnes, ankomma å Konungens befallningshavande.

I stad, där stadsfullmäktige ej finnas, skall allmän rådstuga och i samhälle på landet den myndighet, som utövar samhällets beslutanderätt, äga den befogenhet, som enligt denna stadga tillkommer stadsfullmäktige.

Vad i denna stadga sägs om drättselkammare skall för samhälle, där drättselkammare ej finnes, gälla den däremot svarande myndighet.

Övergångsbestämmelser.

§ 126.

Mom. 1. Denna stadga skall jämte vad här nedan sägs träda i kraft den 1 januari 1932.

Byggnadsordning, avsedd att träda i kraft nämnda dag, må jämväl dessförrinnan antagas och fastställas i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Utlöper tid, för vilken ledamot i byggnadsnämnd är vald, den 31 december 1931, skall nytt val dessförrinnan företagas i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.

Mom. 2. Genom denna stadga upphävas:

byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, i den mån ej annat följer av stadgandet i § 128 här nedan;

kungörelsen den 31 augusti 1907 angående bestämmelser i fråga om behandling av förslag till stadsplan och tomtindelning;

kungörelsen den 18 januari 1908 angående vad vid tillämpning av lagen angående stadsplan och tomtindelning är att till nybyggnad hänföra;

tillika med de särskilda stadganden, vilka innefatta ändring i sålunda upphävda bestämmelser.

Där i lag eller särskild författning förekommer hänvisning till föreskrift, som ersatts med bestämmelse i denna stadga, skall sådan bestämmelse i stället tillämpas.

§ 127.

Så snart ske kan efter denna stadgas utfärdande och sist inom två år efter dess ikraftträdande skall med iakttagande av stadgans föreskrifter förslag till ny byggnadsordning för stad och stadliknande samhälle hava upprättats och underställts Konungens befallningshavandes prövning. Underlåtes detta, ankommer det å Konungens befallningshavande att anmäla förhållandet hos Konungen.

Intill dess ny byggnadsordning fastställts, skall den inom staden eller samhället hittills gällande byggnadsordningen fortfarande lända till efterrättelse i den mån den icke strider mot stadsplanelagen eller denna stadga.

§ 128.

Hava för visst område i stadsplan eller därtill hörande bestämmelser föreskrifter ej meddelats i de ämnen, varom förmäles i §§ 23, 25 och 28 i byggnadsstadgan för rikets städer den 8 maj 1874, skall staden eller samhället så snart ske kan, i avbidan på stadsplanebestämmelsers fastställande, antaga provisoriska byggnadsföreskrifter för området, vilka skola, för att bliva gällande, fastställas av Konungen.

Intill dess sådana föreskrifter fastställts, skola nämnda paragrafer i byggnadsstadgan den 8 maj 1874 jämte i anslutning därtill meddelade bestämmelser i byggnadsordningen för staden eller samhället fortfarande gälla för området.

§ 129.

Byggnadsordningar och andra föreskrifter, som jämlikt 1 kap. 46 § första stycket i lagen om fastighetsbildning i stad meddelats för vissa områden å

landet, som icke äro samhällen, skola fortfarande lända till efterrättelse, intill dess Konungen annorlunda förordnar.

§ 130.

Har, före denna stadgas ikraftträdande, ansökan ingivits om byggnadslov eller annat tillstånd enligt hittills gällande byggnadsstadga, skall den ansökan bedömas enligt sistnämnda stadga.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

inom första kammaren:

- nr 250 av herr *Larsén*,
- nr 251 av herr *Nylander*,
- nr 257 av herr *Sjödahl* m. fl.
- nr 258 av herr *Berling*, och
- nr 259 av herrar *Lindhagen* och *Ström*, *Fredrik*, samt

inom andra kammaren:

- nr 418 av herr *Jonsson* i Eskilstuna m. fl.,
- nr 419 av herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. och
- nr 420 av herr *Karlsson* i Munkedal m. fl.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade protokollet.

Vad motionärerna hemställt återgives i samband med utskottets yttrande i de ämnen, som beröras i motionerna. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Den nu gällande byggnadsstadgan för rikets städer av den 8 maj 1874 utfärdades av Kungl. Maj:t med stöd av 29 kap. byggningsbalken i 1734 års lag, vari förutsattes, att särskilda stadganden skulle meddelas om »huru hus i staden

**Gällande
byggnads-
stadga.**

byggas och uppehållas skola, så ock vad eljest till stadens nytta och prydnad i akt tagas bör».

Sedan det visat sig, att byggnadsstadgan, såsom tillkommen i administrativ väg, icke utgjorde en tillräcklig grundval för lösande av med stadsplane- och byggnadsväsendet sammanhängande tvistiga rättsfrågor, utfärdades för att fylla bristen i detta hänseende lagen angående stadsplan och tomtindelning den 31 augusti 1907, sedermera ersatt av 1 kap. i lagen den 12 maj 1917 om fastighetsbildning i stad.

Revision av byggnadsstadgan.

Den kommitté, vars förslag låg till grund för 1907 års lag, avgav även förslag till därav föranledda ändringar i byggnadsstadgan för rikets städer. Vid lagens utfärdande vidtogos emellertid icke några ändringar i nämnda stadga, ehuru sådana redan ur formell synpunkt skulle varit erforderliga för att åvägabringa överensstämmelse mellan stadga och lag. Detta torde sammanhänga med att frågan om revision av byggnadsstadgan vid samma tidpunkt i annan ordning upptogs till behandling. Genom beslut den 5 juli 1907 tillsatte nämligen Kungl. Maj:t en kommitté med uppdrag att verkställa en dylik revision. Denna byggnadsstadgekommitté avgav utlåtande den 20 mars 1909, innefattande förslag till byggnadsstadga för riket. Över detta förslag yttrade sig bl. a. överintendentsämbetet, vars utlåtande, dagtecknat den 17 mars 1914, utmynnade i ett fullständigt förslag till byggnadsstadga. Sedermera har bostadskommissionen den 4 december 1919 enligt uppdrag avgivit betänkande i ämnet, likaledes innefattande ett fullständigt förslag i sådant hänseende.

Innan frågan om en ny byggnadsstadga vunnit lösning, hade emellertid fråga uppkommit om en mera genomgripande revision även av den nyligen tillkomna stadsplanelagstiftningen. Genom beslut den 15 december 1916 uppdrogs åt en kommitté att verkställa revision av gällande bestämmelser angående stadsplan och tomtindelning. Till denna kommitté överlämnades sedermera att avgiva yttrande jämväl i anledning av bostadskommissionens betänkande med förslag till byggnadsstadga i vad det ägde sammanhang med frågan om revision av gällande bestämmelser om stadsplan och tomtindelning. Kommitténs betänkande avgavs den 15 december 1920 och innefattade, förutom förslag till vissa följdförfattningar, förslag dels till stadsplanelag och dels till byggnadsstadga i vissa delar.

Emellertid ansågs frågan om revision av stadsplanelagstiftningen och därmed sammanhängande bestämmelser böra göras till föremål för ytterligare behandling; och tillkallade chefen för justitiedepartementet med stöd av nådigt bemyndigande den 6 februari 1925 och den 12 juni samma år sakkunniga att inom departementet biträda med ärendet.

De sakkunniga framlade den 27 februari 1928 betänkande med förslag till stadsbyggnadslag och författningar, som därmed hade samband.

De sakkunniga föreslog, att någon byggnadsstadga icke vidare skulle förfinnas utan att från byggnadsstadgan till själva lagen borde överföras vissa grundläggande bestämmelser, under det att övriga erforderliga föreskrifter

skulle meddelas antingen i form av stadsbyggnadsbestämmelser eller uti de lokala byggnadsordningarna.

Samtliga de i ämnet avgivna förslagen hava med anledning av remisser varit föremål för ingående granskning av ett stort antal myndigheter och sammanslutningar, vilkas verksamhetsområden förslagen ansetts beröra. Med beaktande av de utlåtanden och yttranden, vartill denna granskning givit anledning, hava inom justitiedepartementet upprättats dels förslag till stadsplaner och därav föranledda lagförslag dels utkast till byggnadsstadga.

Efter det förslagen till stadspanelag med mera granskats av lagrådet, därvid utkastet till byggnadsstadga varit tillgängligt, samt underkastats ytterligare överarbetning inom departementet, har Kungl. Maj:t den 6 februari 1931 beslutat genom proposition nr 79 föreslå riksdagen att antaga förslagen. Sedan propositionen behandlats av utskottet utom såvitt angår två till annat utskott hänvisade lagförslag, har utskottet i utlåtande denna dag nr 27 hemställt, att propositionen i de av utskottet behandlade delarna måtte av riksdagen bifallas.

Över utkastet till byggnadsstadga med därtill hörande motiv hava yttranden inhämtats från byggnadsstyrelsen, överståthållarämbetet, samtliga länsstyrelser, svenska stadsförbundet, landskommunernas förbund samt åtkilliga enskilda sammanslutningar. Överståthållarämbetet, länsstyrelserna och svenska stadsförbundet hava i sin ordning hört, länsstyrelserna vederbörande länsarkitekter samt de övriga åtskilliga byggnadsnämnder och hos dem anställda stadsarkitekter med flera tjänstemän.

Med ledning av yttrandena ävensom en av Stockholms stadsfullmäktige den 28 februari 1931 i ämnet gjord framställning har utkastet undergått överarbetning inom justitiedepartementet, och såsom resultat härav föreligger det för riksdagen framlagda förslaget.

Den formella grunden för utfärdande av en byggnadsstadga är att finna i vissa av den föreslagna stadspanelagens föreskrifter, vilka bemyndiga Kungl. Maj:t att i angivna hänseenden meddela kompletterande bestämmelser. Sålunda stadgas i 76 § i nämnda lagförslag, att de närmare föreskrifter, som erfordras i fråga om bebyggande av stad, samhälle och annat område på landet, om byggnadsnämnd samt om tillämpningen i övrigt av nämnda lag, meddelas av Konungen. Närmare bestämmelser från Konungens sida i olika avseenden förutsättas jämväl i 9 § (angående stadsplans och tomtindelningens uppgörande och utställande för granskning), 12 § (motsvarande regler om stomplan och utomplansbestämmelser för stad), 51 § (om gatukostnadsbestämmelsers innehåll och uppgörande samt utställande för granskning), 67 § (om uppgörande och utställande för granskning av byggnadsplan, tomtindelning och utomplansbestämmelser för vissa områden å landet) samt i 76 § (om vilken förändring av befintlig byggnad är att hänföra till nybyggnad). Dessutom inrymmas i 13, 63 och 66 §§ åt Konungen en viss befogenhet att medgiva nybyggnad i strid mot stadsplan, stomplan, byggnadsplan eller utomplansbestämmelser. I alla dessa hänseenden avser den föreslagna byggnadsstadgan att meddela de behövliga närmare bestämmelserna.

Översikt
över för-
slagets
innehåll.

Utskottet vill nu lämna en översikt över förslagets innehåll särskilt med hänsyn till skiljaktigheter i förhållande till gällande byggnadsstadga.

Stadgans giltighetsområde har utsträckts. Gällande byggnadsstadga innefattar endast regler om byggandet i städerna samt inom köpingar och vissa andra områden å landet, vilka på grund av sin sammanträngda befolkning ansetts böra i detta hänseende likställas med stad. Även inom stad och sådant stadsliknande samhälle, som nu nämnts, anses stadgans tillämpning inskränkt till det stadsplanlagda området. I motsats härtill avser förslaget att bliva tillämpligt såväl inom städers och stadsliknande samhällens *hela* områden som inom områden å landet, för vilka byggnadsplan eller utomplansbestämmelser gälla. Härutinnan ansluter sig förslaget till den tendens, som genomgått samtliga de tidigare framlagda förslagen till ny byggnadsstadga och vilka kommit till uttryck även i de sakkunnigas lagförslag. I enlighet härmed har den nuvarande benämningen »byggnadsstadga för rikets städer» utbytt mot »byggnadsstadga».

För stad skall finnas *byggnadsordning*, upptagande de bestämmelser, som utöver vad i allmän lag eller byggnadsstadgan eller eljest i vederbörlig ordning föreskrivits äro erforderliga för ordnande av stadens byggnadsväsen. Byggnadsordning eller ändring däri antages av stadsfullmäktige men skall, för att bliva gällande, fastställas av Konungens befallningshavande. Den utsträckta giltighet, som är avsedd att tillkomma själva stadgan, skall äga motsvarande tillämpning å byggnadsordningarna. Inom stad och stadsliknande samhälle skall byggnadsordningen alltså gälla ej endast inom det stadsplanlagda området utan jämväl utanför detta.

I stad skall finnas *byggnadsnämnd*, vilken det åligger att övervaka efterlevnaden av stadsplanlagen, byggnadsstadgan, stadens byggnadsordning och övriga i staden gällande författningar angående stadens byggnadsväsen samt fullgöra vad enligt berörda författningar ankommer på nämnden ävensom i övrigt handhava de uppgifter, som i laga ordning överlämnas åt nämnden. Närmare bestämmelser av instruksionsnatur äro meddelade rörande byggnadsnämndens åligganden.

Byggnadsnämnden skall bestå av fem ledamöter; dock må i byggnadsordningen bestämmas, att antalet skall vara tre. Av ledamöterna utses magistraten två, där ledamöternas antal är fem, och eljest en; övriga ledamöter utses av stadsfullmäktige. Till ledamöter böra enligt förslaget utses personer, som kunna antagas vilja främja sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur samt såvitt möjligt hava praktisk erfarenhet i byggnadsfrågor och därmed sammanhängande spörsmål. En av de ledamöter, som magistraten äger utse, bör såvitt möjligt vara lagfaren. För varje ledamot skall utses en ersättare.

I syfte att trygga byggnadsnämndens tillgång till erforderligt sakkunnigt biträde föreslås, att byggnadsnämnden skall till sitt biträde hava stadsarkitekt. När skäl därtill äro må Konungen dock medgiva befrielse från skyldighet härutinnan. Vissa kompetensvillkor föreslås för behörighet att vara stadsarkitekt; dock kan Konungen medgiva, att såsom stadsarkitekt anställas person, vilken icke uppfyller dessa villkor.

Stadsarkitekt och vissa andra befattningshavare skola enligt förslaget vara tillstädes vid byggnadsnämndens sammanträden med rättighet att deltaga i överläggningarna men ej i beslutet och att, där han det begär, få sin mening till protokollet antecknad. Rättighet att på angivet sätt närvara vid byggnadsnämndens sammanträden tillkommer även länsarkitekten, vissa tjänsteläkare samt brandchefen.

I förslaget meddelas vissa *vägledande föreskrifter* för uppgörande av förslag till stadsplan, tomtindelning, stomplan och utomplansbestämmelser.

Beträffande *byggandet i städerna* finnas uti §§ 23, 25 och 28 i gällande byggnadsstadga vissa generella regler om byggnads höjd, våningsantal och gårdsrums storlek. Förslaget vilar på den principen, att dessa grundläggande regler icke skola intagas i stadgan utan meddelas i de till stadsplanen hörande stadsplanebestämmelserna. Härigenom har man velat vinna, att dessa regler kunna på ett smidigare och naturligare sätt anpassas efter förhållandena i varje särskilt fall. Särskilda föreskrifter hava föreslagits för ordnande av dessa förhållanden under övergångstiden, innan stadsplanebestämmelser tillkommit.

Ej heller har den nya stadgan ansetts böra innehålla några särbestämmelser angående gammal stadsdel. Detta begrepp har ansetts helt och hållet vara att betrakta såsom en övergångsföreteelse, som bör efter ett lämpligt tillmätt rådrum försvinna eller ock slutgiltigt regleras genom därför lämpade stadsplanebestämmelser.

De föreslagna bestämmelserna om byggandet avse huvudsakligen byggnads yttre och inre anordnande, byggnadslov samt tillsyn över byggandet. Vad särskilt angår byggnadslov fordras sådant icke blott för uppförande av ny byggnad och vidtagande av sådan ändring, som är att hänföra till nybyggnad, utan även för vissa andra åtgärder.

I fråga om byggande inom område i stad, som ej ingår i stadsplan, föreslås vissa särbestämmelser. Beträffande sådant område må i byggnadsordningen stadgas undantag, i den mån sådant betingas av ortsförhållandena eller eljest finnes påkallat. Sådant undantag må ock i särskilt fall medgivas av Konungens befallningshavande.

Beträffande de stadsliknande samhällena gälla enligt förslaget i huvudsak enahanda bestämmelser som för stad.

För *områden å den egentliga landsbygden*, beträffande vilka fastställts byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, föreslås särskilda regler av mindre ingripande natur än de för stad gällande. För sådant område kan Konungens befallningshavande utfärda byggnadsordning; dock är detta icke obligatoriskt utan sker allenast, där så finnes erforderligt. Byggnadsnämnd skall enligt förslaget finnas även inom områden, varom här är fråga; dock skall nämnden kunna ersättas av en särskild tjänsteman med motsvarande befogenheter. Byggnadsnämnden skall bestå av tre ledamöter, av vilka en utses av Konungens befallningshavande och de övriga av kommunalfullmäktige. Byggnadsnämnden bör såvitt möjligt till sitt biträde hava en byggnadstekniskt utbildad, av Konungens befallningshavande godkänd person, byggnadskonsulent, som tillsät-

tes av kommunalfullmäktige efter byggnadsnämnds hörande. Bestämmelser äro meddelade om byggandet och tillsynen över byggandet inom dessa områden.

Bestämmelserna om vad som är att hänföra till *nybyggnad*, vilka nu återfinnas i en särskild kungörelse av den 18 januari 1908, hava införts i förslaget. De överensstämma i huvudsak med nu gällande bestämmelser.

Utskottet. Gällande byggnadsstadga torde icke kunna anses fylla de krav, som numera böra ställas på en sådan författning. Såsom av utredningen framgår, vidtogos vid utfärdandet av 1907 års stadsplanelag icke några förändringar i byggnadsstadgan, ehuru sådana redan från formell synpunkt skulle varit erforderliga för att åvägabringa överensstämmelse mellan stadga och lag. För att den nya stadsplanelagen skall kunna fylla sin uppgift kräves uppenbarligen, att den kompletteras med lämpliga och väl avvägda föreskrifter rörande tekniska och andra detaljer, vilka icke lämpligen böra regleras i lagen.

Vad till en början angår stadgans och med stöd av denna utfärdade byggnadsordningars giltighetsområde måste förslaget att utvidga detta till stadens eller samhällets hela område anses välbetänkt. Såsom departementschefen framhållit visar erfarenheten, att på städernas ytterområden bostadsbyggandet mångenstädes utvecklats sig på ett mindre tillfredsställande sätt, huvudsakligen orsakat av bristande kontroll över bebyggelsen. Genom de undantag från stadgans föreskrifter, som enligt förslaget kunna medgivnas, torde vara sört för att markägarna inom dessa ytterområden icke i oskälighet betungas. Stadgans utsträckande till sådana områden på den egentliga landsbygden, för vilka fastställts byggnadsplan eller utomplansbestämmelser, torde ock fylla ett av erfarenheten vitsordat behov.

I fråga om själva byggandet ingriper förslaget reglerande i större utsträckning än gällande byggnadsstadga. Häremot har riktats anmärkningar uti vissa av de i ärendet avgivna yttrandena. Utskottet har emellertid vid sin granskning av förslaget funnit, att vad härutinnan föreslås i stort sett motsvarar vad som kan anses skälighet och lämpligt. Utskottet vill i detta sammanhang särskilt framhålla, att i många fall möjlighet beretts städerna att inom vissa i stadgan angivna gränser i byggnadsordning meddela särskilda regler för byggandet, avpassade efter förhållandena å varje särskild ort.

Utskottet har alltså i princip icke något att anmärka mot det framlagda förslaget. Emellertid har utskottet funnit anledning till erinringar mot vissa detaljer i detsamma. För dessa skall utskottet i det följande redogöra och i sammanhang därmed upptaga till behandling de i ärendet väckta motionerna.

Vissa all-
männa an-
märknin-
gar.

Motion
I: 259.

Uti motionen nr 259 i första kammaren hava herrar *Lindhagen* och *Ström, Fredrik*, till en början uttalat den uppfattningen, att det framlagda förslaget till administrativ författning helst borde antagas endast som ett provisorium, samt vidare hemställt att riksdagen måtte begära:

att Kungl. Maj:t måtte överväga och för riksdagen framlägga förslag till sammanförande av de huvudsakliga bestämmelserna för fastighetsbildning i

byggnadsändamål och fastigheternas bebyggande i en gemensam författning, som antoges att gälla såsom lag;

att stadgans rubrik förändrades förslagsvis till »Byggnadsstadga för rikets städer och vissa områden å landet»;

att förslag uppgjordes till byggnadsstadganden i erforderlig mån även för bebyggelsen i övrigt å landsbygden, särskilt beträffande bostäder åt lantarbetare och deras jämlikar; samt

att i stadgan eller åtminstone i motiven tydligt uttalades, att byggnadsordning även finge inrymma skärpning av stadgans grundsatser, eller, om detta ej bifölles, stadgan förtydligades med uttrycklig föreskrift, att så ej finge ske.

Utskottet har vid sin granskning av förslaget till stadsplanelag ej funnit skäl till erinran mot den föreslagna anordningen att bibehålla en allmän, i administrativ ordning utfärdad byggnadsstadga. Rörande skälen härtill vill utskottet hänvisa till vad departementschefen vid ärendets behandling i statsrådet den 30 maj 1930 ävensom vad lagrådet härutinnan anfört. Utskottet kan alltså icke biträda motionärernas hemställan i denna del.

Utskottet.

Beträffande anmärkningen mot författningens rubrik synes den i förslaget använda korta rubriken vara att föredraga framför den av motionärerna föreslagna. Med hänsyn till de förekommande underrubrikerna torde tvekan om bestämmelsernas tillämplighetsområde icke kunna uppstå. Rörande den ifrågasatta regleringen av bebyggelsen på landsbygden i dess helhet lärer sådan reglering, i den mån den erfordras, icke böra ske i annan form än genom fastställande av utomplansbestämmelser, vartill förslaget till stadsplanelag ock giver möjlighet. Vad särskilt angår frågan om lantarbetares och deras vederlikars bostadsförhållanden, torde denna icke äga sådant sammanhang med förevarande lagstiftning, att den nu kan upptagas till behandling.

I fråga om byggnadsstadgans och byggnadsordningarnas inbördes förhållande till varandra framgår av departementschefens yttrande, att den ledande principen vid stadgans avfattning varit, att bestämmelser av mera allmängiltig art upptagits i stadgan, under det att föreskrifter av lokal karaktär ävensom vissa tekniska detaljbestämmelser ansetts hava sin rätta plats i byggnadsordning. Av § 1 framgår ock, att byggnadsordningarna få innehålla bestämmelser i ämnen, som antingen genom uttrycklig föreskrift i stadgan hänvisats till byggnadsordningen eller som eljest tarva reglering. Klart är emellertid, att byggnadsordning icke utan stöd i stadgan får upptaga bestämmelse, vare sig i skärpande eller lindrande riktning, som är mot stadgan stridande. Då detta torde ligga i sakens natur, lärer uttrycklig föreskrift härom icke vara erforderlig.

§ 5.

Uti motionen nr 258 i första kammaren har herr *Berling* hemställt, att stadgandet i paragrafens sista att-sats måtte erhålla följande lydelse: »att — — — ställa sig till efterrättelse vad därom i byggnadsordningen är särskilt stadgat — — — förvaras.»

Byggnadsnämudens älligganden.

Motion
I: 258.

Utskottet. Bestämmelser om förvaring av kartor och handlingar äro meddelade i olika författningar, bland annat i lagen om fastighetsbildning i stad. Det torde icke låta sig göra att sammanföra dessa bestämmelser i byggnadsordningarna. Utskottet kan därför icke tillstyrka ändringsförslaget.

§ 9.

Byggnadsnämnds sammanställning. Uti motionen nr 257 i första kammaren har herr *Sjödahl* m. fl. hemställt, att § 9 måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Motioner
I: 257 och
259; II: 418.

»Mom. 1. Byggnadsnämnden skall bestå av fem ledamöter; dock må stadsfullmäktige bestämma, att antalet skall vara sju eller tre.

Av ledamöterna utser magistraten en; övriga ledamöter utses av stadsfullmäktige.

Till ledamöter — — — spörsmål. Ledamot, som magistraten äger utse, bör såvitt möjligt vara lagfaren.

Mom. 2. = Kungl. Maj:ts proposition.

Mom. 3. Med iakttagande av vad i mom. 1 och 2 stadgas, skall magistraten utse en ersättare för den av magistraten utsedde ledamoten samt må stadsfullmäktige utse ersättare i övrigt till det antal, som finnes lämpligt.»

Herrar *Lindhagen* och *Ström, Fredrik*, hava uti motionen nr 259 i första kammaren framställt följande yrkanden i fråga om § 9:

att § 9 mom. 1 måtte ändras så, att något maximiantal för ledamöter i byggnadsnämnd ej fastställdes, eller, om maximiantal ansåges böra fastställas, detta bestämdes till sju medlemmar antingen i själva stadgan eller enligt stadgans medgivande i byggnadsordning, samt att magistratens utnämningssrätt begränsades till utseende av en lagfaren ledamot; samt

att beträffande kvalifikationerna i övrigt för ledamotskap i byggnadsnämnd i 9 § mom. 1 bibehölles främst gällande stadgas valfrihet eller tillades högst förslagets uttryck »Till ledamöter böra utses personer, som kunna antagas vilja främja sunt byggnadsväsen och god byggnadskultur».

Slutligen har herr *Jonsson* i Eskilstuna m. fl. i motionen nr 418 i andra kammaren hemställt om sådan föreskrift i § 9, att magistraten finge rätt utse allenast en ledamot i byggnadsnämnden.

Utskottet. Vad beträffar antalet ledamöter, som bör finnas i en byggnadsnämnd, framgår av utredningen, att egentligt behov av större antal än fem icke yppats. Skulle en ökning av antalet i något enstaka fall visa sig behöfligt, synes det riktigare att, såsom departementschefen även framhållit, söka dispens, än att för dessa undantagsfall införa generella bestämmelser i stadgan. Då det med hänsyn till arten av byggnadsnämndens arbete är önskvärt, att dess ledamotsantal icke är för stort, torde föreskriften om maximiantal icke böra uteslutas. Det synes utskottet ock tveksamt, huruvida ett fixerande av maximiantalet till sju är lämpligt. Detta kunde lätt ingiva den föreställningen, att nämnda antal vore särskilt önskvärt. Utskottet finner därför skäl icke föreligga att hemställa om ändring i förslaget, såvitt angår antalet ledamöter i byggnadsnämnden.

I fråga om befogenheten att utse ledamöter i nämnden vill utskottet, med hän-

syn till att ledamöternas antal angivits till allenast fem, hemställa om sådan ändring i förslaget, att en ledamot utses av magistraten och de övriga av stadsfullmäktige. Den ledamot, som magistraten utser, bör såvitt möjligt väljas bland magistratens egna ledamöter och vara lagfaren. I sammanhang härmed torde till överensstämmelse med vad nu är fallet uti § 10 mom. 2 böra göras det tillägg, att magistratsledamot ej må kunna under åberopande av bestämmelserna i detta moment avsäga sig uppdraget att vara ledamot i byggnadsnämnden.

Vad i motionerna anmärkts mot bestämmelserna om kvalifikationerna för ledamöterna i byggnadsnämnd och om antalet ersättare har icke syntts utskottet vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i förslaget. Vad särskilt angår ersättarnas rätt att vara närvarande vid byggnadsnämndens sammanträden torde bestämmelser härom lämpligen kunna intagas i byggnadsordningen.

§ 10.

Uti motionen nr 259 i första kammaren hava herrar *Lindhagen* och *Ström, Fredrik*, föreslagit, att § 10 mom. 2 b) måtte erhålla följande ändrade lydelse: »om han av sin befattning, sitt yrke eller annan skälig anledning hindras att fullgöra uppdraget».

Rätt att avsäga sig uppdrag.

Motion I: 259.

Med hänsyn till föreskriften uti § 10 mom. 2 d), enligt vilken avsägelse må äga rum, om ledamoten eljest uppgiver hinder, som av den väljande myndigheten godkännes, anser utskottet det av motionärerna förordade tillägget vara obehövt. Under hänvisning till sitt yttrande vid § 9 förordar utskottet däremot en sådan avfattning av paragrafens mom. 2, att magistratsledamot ej må kunna med åberopande av bestämmelserna i momentet avsäga sig uppdraget att vara ledamot i byggnadsnämnden.

Utskottet.

§ 11.

Uti motionen nr 257 i första kammaren har herr *Sjödahl* m. fl. i anslutning till yrkandet under § 9 hemställt, att § 11 mom. 2 andra stycket måtte erhålla följande ändrade lydelse:

»Består byggnadsnämnden av fem ledamöter, — — — ense. Består nämnden av sju ledamöter, må ärende ej av nämnden företagas till avgörande, där ej minst fyra ledamöter eller ersättare äro tillstädes samt tre av dessa tillika äro om beslutet ense. Består nämnden av tre ledamöter — — — ordföranden.»

Herrar *Lindhagen* och *Ström, Fredrik*, hava uti motionen nr 259 i första kammaren hemställt, att vid val inom byggnadsnämnd omröstningen, i likhet med vad nu vore föreskrivet, alltid skulle ske med slutna sedlar och följaktligen i § 11 mom. 2 orden »där så begäres» utgå.

Med utskottets uppfattning i fråga om antalet ledamöter i byggnadsnämnden lärer någon ändring av förevarande paragraf i den uti motionen nr 257 angivna riktningen icke vara erforderlig.

De i paragrafen föreslagna bestämmelserna om val inom nämnden och tillsättande av tjänstebefattning äro avfattade i huvudsaklig överensstämmelse

Omröstning i byggnadsnämnden.

Motioner I: 257 och 259.

Utskottet.

med motsvarande föreskrifter i de nyligen antagna kommunallagarna, och utskottet finner sig fördenskull sakna anledning tillstyrka den uti motionen nr 259 förordade ändringen.

§ 12.

Stadsarkitekt.

Motioner
I: 251 och
258 samt
II: 419.

Uti motionen nr 251 i första kammaren har herr *Nylander* hemställt, att § 12 måtte erhålla ungefärligen följande lydelse:

»Mom. 1. Byggnadsnämndens behov av sakkunnigt biträde skall behörigen tillgodoses genom stadsingenjör, stadsarkitekt, endera av dessa tjänstemän, eller på annat lämpligt sätt, varom allt skall i byggnadsordningen närmare bestämmas.

Stadsfullmäktige besluta, vilka tjänstebefattningar i övrigt skola finnas hos nämnden.

Mom. 2. (Förslagets mom. 2 utgår och ersättes med dess mom. 3.)»

Herr *Berling* har i motionen nr 258 i första kammaren ifrågasatt, huruvida icke till första stycket av paragrafens första moment borde fogas bestämmelse, att byggnadsnämnden till sitt biträde skulle hava även mättningsman.

Slutligen har herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. uti motionen nr 419 i andra kammaren hemställt om följande ändringar i paragrafen:

»Mom. 1. Byggnadsnämnd skall till sitt biträde hava stadsarkitekt eller stadsingenjör eller ock annan kompetent person, som härför prövas lämplig.

Mom. 3. Stadsfullmäktige (kommunalfullmäktige) antager och entledigar befattningshavare hos nämnden. Närmare — — — i byggnadsordningen.»

Utskottet.

Under förarbetena har framhållits, att byggnadsverksamheten numera är en av städernas viktigaste angelägenheter och att den kräver en tillsyn och omvårdnad, som icke med fördel kan upprätthållas av en lekmananämnd utan tillgång till fackutbildat biträde. Detta påstående torde icke kunna jävas. Den nu föreslagna lagstiftningen medför givetvis ökade krav på byggnadsnämnderna. Att dessa på rätt sätt handhava sina viktiga uppgifter är av största betydelse för såväl kommunerna som de enskilda. Därav beror ock, huruvida den nya lagstiftningen kommer att medföra de verkningar, man vill vinna med densamma. Utskottet finner det därför vara ofrånkomligt, att nödig sakkunskap ställes till byggnadsnämndernas förfogande.

Uti förevarande paragraf föreslås i sådant hänseende, att byggnadsnämnden skall till sitt biträde hava stadsarkitekt, dock att Konungen må, när skäl därtill äro, medgiva befrielse från skyldighet härutinnan. Av uttalanden i motiven framgår, att det föreslagna stadgandet icke utgör hinder för flera orter i varandras närhet att anlita samma person såsom stadsarkitekt. Utskottet kan icke helt godtaga stadgandet i dess sålunda föreliggande form. Det övervägande antalet städer och samhällen torde åtminstone för närvarande icke vara i stånd att avlöna egen stadsarkitekt. Följden av den föreslagna bestämmelsen skulle därför bliva, att samtliga dessa städer och samhällen nödgades hos Konungen söka dispens från ifrågavarande skyldighet. Detta synes icke lämpligt. Det torde böra överlätas åt kommunerna själva att besluta om denna an-

gelägenhet. Utskottet förordar därför att paragrafens mom. 1 första stycke erhåller den innebörd, att byggnadsnämnden skall till sitt biträde hava stadsarkitekt men att stadsfullmäktige må, om förhållandena därtill föranleda, besluta, att nämndens behov av sakkunnigt biträde skall på annat sätt vara behörigen tillgodosett.

Vidkommande de i paragrafens andra moment föreslagna kompetensfordringarna för stadsarkitekt torde i och för sig intet vara att erinra mot desamma, helst som möjlighet till dispens är medgiven. Utskottet anser emellertid att bestämmelser härom icke böra upptagas i stadgan. Om stadsfullmäktige så finna nödigt kan genom bestämmelsers införande i byggnadsordningen säkerhet vinnas för att icke olämplig person antages till stadsarkitekt. Utskottet anser därför att paragrafens andra moment bör utgå.

Vad i övrigt anmärkts mot förevarande paragraf har icke syntts utskottet vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i densamma.

§ 13.

Uti motionen nr 250 i första kammaren har herr *Larsén* hemställt, att andra stycket av § 13 måtte utgå.

Herr *Nylander* har uti motionen nr 251 i första kammaren hemställt, att § 13 måtte erhålla ungefärligen följande lydelse:

»Stadsingenjören och stadsarkitekten eller eljest anställt sakkunnigt biträde skall vara tillstädes vid nämndens sammanträden — — — verksamhetsområde.

Länsarkitekten — — — antecknad.»

Slutligen har herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. uti motionen nr 419 i andra kammaren förordat, att bestämmelsen om rätt för förste provinsialläkaren, provinsial- eller stadsläkaren och brandchefen att närvara vid byggnadsnämndens sammanträden måtte utgå, samt att bestämmelser infördes om skyldighet för byggnadsnämnden att inhämta yttrande från hälsovårdsnämnden och brandstyrelsen i sådana ärenden, som berörde hälsovårds- och brandsäkerhetsfrågor.

Jämlikt § 3 punkt 4 i gällande byggnadsstadga skola stadsbyggmästaren och, i vissa frågor, stadsingenjören vara tillstädes vid byggnadsnämndens sammanträden, med rättighet att i överläggningarna men ej i besluten deltaga samt att, där de det äska, få sin mening till protokollet antecknad. De i första stycket av förevarande paragraf upptagna bestämmelserna äga alltså motsvarighet i gällande lagstiftning. I anledning av vad herr *Nylander* i sin motion anmärkt vill utskottet framhålla, att bland de uti första stycket angivna tjänstemännen uppenbarligen inbegripes även stadsingenjören.

Rättigheten att på angivet sätt deltaga i byggnadsnämndens förhandlingar har i förslaget utsträckt till länsarkitekten, vissa tjänsteläkare samt brandchefen. En sådan anordning torde vara ägnad att i många fall underlätta byggnadsnämndens arbete, då härigenom ett omständligt och tyngande remissförfarande kan undvikas. Ingen torde heller numera vilja bestrida, att

Rätt att närvara vid nämndens sammanträden.

Motioner I: 250, 251; II: 419.

Utskottet.

hälsovårds- och brandskyddssynpunkter böra vinna behörigt beaktande vid byggnadsfrågors avgörande. Yrkandet i motionen nr 419 om uteslutande av befogenheten för läkarna och brandchefen att vara närvarande vid nämndens sammanträden kan utskottet alltså icke biträda. Däremot lär det — med hänsyn till städernas skyldighet tillse, att byggnadsnämndens behov av sakkunnigt biträde är behörigen tillgodosett — knappast vara behöfligt, att särskild rättighet tillerkännes länsarkitekten att deltaga i nämndens förhandlingar. Man torde kunna förvänta, att, därest hans närvaro är behöflig, byggnadsnämnden föranstaltar om hans tillkallande.

På grund av det anförda finner utskottet sig icke böra tillstyrka annan ändring i förevarande paragraf än att ordet »länsarkitekten» i sista stycket måtte utgå.

§ 15.

**Stadsplansupp-
görande.** Ut i motionen nr 258 i första kammaren har herr *Berling* hemställt om uteslutande *dels* av det i paragrafen föreslagna stadgandet rörande visst avstånd mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata *dels ock* av den i näst sista att-satsen upptagna bestämmelsen, att hänsyn skall tagas till bestående ägo-gränser med mera.

Motion
I: 258.

Utskottet.

De måttbestämmelser, som föreslås i förevarande och åtskilliga andra paragrafer, äro icke ovillkorliga. De äro endast att anse såsom normalmått, vilka i regel äro lämpliga. På grund härav anser utskottet, att den föreslagna bestämmelsen rörande avståndet mellan byggnadslinjerna å ömse sidor om gata icke kan vålla olägenhet.

Stadgandet i paragrafens näst sista att-sats torde innefatta ett lämpligt påpekande och utskottet kan därför icke biträda yrkandet om dess uteslutande.

§ 16.

**Stadsplane-
bestämmelser.** Ut i motionen nr 250 i första kammaren har herr *Larsén* hemställt om följande ändringar:

Motioner *att* anvisningen i § 16 mom. 1 om intagande i stadsplanebestämmelserna av I: 250, 258; föreskrift rörande antalet lägenheter, som få i byggnad inredas, måtte utgå; II: 418, 419. samt

att § 16 mom. 2 fjärde att-satsen måtte erhålla följande lydelse: »att byggnad av trä, — — — våningar, dock att vinden därjämte må inredas i den utsträckning, byggnadsordningen med hänsyn till brandväsendets ståndpunkt och bostadslägenhets beskaffenhet må kunna medgiva».

Herr *Berling* har i sin motion nr 258 i första kammaren hemställt, *dels* att ur den i § 16 mom. 2 intagna tredje att-satsen måtte uteslutas orden: »att byggnad i allmänhet icke uppföres till större höjd, än som svarar mot nämnda avstånd», och i stället insätts: »att ett med hänsyn till de lokala förhållandena lämpligt avstånd mellan husen i förhållande till deras höjd beredes», *dels ock* att paragrafens fjärde att-sats måtte utgå.

Vidare har herr *Jonsson* i Eskilstuna m. fl. i motionen nr 418 i andra kammaren hemställt, att i § 16 eller eljest varest det befunnes lämpligt, bestäm-

melse meddelades, som gäve byggnadsnämnd behörighet att avgöra huruvida tomtområde inom stadsplan finge utnyttjas för sådana anordningar till affärsändamål, vilka kunde äventyra byggnadsstadgans syfte att garantera ordning och skönhet i stadsbilden.

Slutligen har herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. uti motionen nr 419 i andra kammaren förordat att § 16 mom. 2 fjärde att-satsen måtte erhålla följande lydelse: »att byggnad — — — lämplig, därest bostadslägenhetens beskaffenhet och brandsäkerheten det medgiva».

Vad angår anmärkningarna mot de föreslagna bestämmelserna om det antal lägenheter, som få i byggnad inredas, samt om byggnads höjd vill utskottet framhålla, att då de sålunda föreslagna bestämmelserna, vilka äro att anse såsom råd och anvisningar till stadsplaneraren, icke äro ovillkorliga, utan avvikelser kunna ske i den mån lokala förhållanden sådant påkalla, några olägenheter av bestämmelsernas upptagande i stadgan ej torde behöva befaras.

Utskottet.

Detsamma gäller om stadgandet i fjärde att-satsen därom att i boningshus av trä, inrymmande mer än en lägenhet, *i regel* ej större del av vindens yta må inredas än en tredjedel. Vidkommande samtliga bestämmelser i denna att-sats synes dock böra tagas under övervägande, huruvida icke lättnader kunna medgivas i fråga om träbyggnader, vilka genom revetering eller på annat sätt gjorts mera brandsäkra. Utskottet anser därför, att i nämnda hänseende erforderlig utredning bör verkställas, innan Kungl. Maj:t fattar slutlig ståndpunkt till stadgans utformning i denna del.

Vad till sist angår yrkandet i motionen nr 418 vill utskottet erinra därom, att i stadsplanebestämmelserna alltid skall bestämmas, huru tomt må bebyggas. Detta avgöres alltså vid stadsplanens fastställande. Uppförande av byggnad i strid mot stadsplanen utan särskilt tillstånd medför ansvar enligt 68 § i förslaget till stadspanelag och skyldighet för den byggande att bortföra byggnaden. Genom de i stadgeförslaget upptagna bestämmelserna om skyldighet att söka byggnadslov äger byggnadsnämnden medel i sin hand att övervaka efterlevnaden av stadsplanebestämmelserna. Utskottet anser därför, att vad i motionen därutinnan anförts icke kräver ändring i förslaget.

§ 17.

Uti motionerna nr 250 i första kammaren av herr *Larsén* och nr 419 i andra kammaren av herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. har hemställts, att första om-satsen i § 17 måtte utgå.

Användande av vissa områden.

Motioner
I: 250 och
II: 419.

Utskottet.

Då bestämmelser av det stadgeenligt angivna innehållet skola meddelas endast i den mån så erfordras, finner utskottet vad motionärerna anmärkt icke böra föranleda ändring i förslaget.

§ 18.

Herr *Berling* har i den uti första kammaren väckta motionen nr 258 hemställt om uteslutande av bestämmelsen i § 18 mom. 1 tredje stycket, att gators och torgs höjdlägen i visst fall skola angivas genom särskild profilritning.

Stadsplane-karta.

Motion
I: 258.

Bihang till riksdagens protokoll 1931. 9 saml. 1 avd. 22 häft. (Nr 28.) 4

Utskottet. Utskottet anser sig icke böra göra något bestämt uttalande i ämnet men vill ifrågasätta, huruvida det icke vore tillfyllest, att om marken skall ordnas efter buktig linje, detta angäves genom påskrift å stadsplanekartan samt genom angivande å denna av höjdsiffror till erforderligt antal på lämpligt avstånd från varandra.

§ 20.

Stadsplansinsändande. Uti sista stycket av förevarande paragraf stadgas, att sist inom tre månader efter det stadsplanen fastställts planen med därtill hörande beskrivning och övriga bilagor skall i bestyrkt kopia och avskrift insändas till vissa myndigheter. Utskottet vill framhålla angelägenheten av att beslutet om stadsplanens fastställande varder expedierat med all skyndsamhet, så att staden utan att oskäligt betungas måtte kunna medhinna handlingarnas insändande inom den i paragrafen tillmätta tiden.

§ 24.

Kvarterskarta. Uti motionerna nr 250 i första kammaren av herr *Larsén* och nr 419 i andra kammaren av herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. har hemställts, att bestämmelserna i § 24 om kvarterskartas upprättande måtte utgå.

Motioner
I: 250 och
II: 419.

Utskottet.

Med hänsyn till vad som anförts till motivering av de föreslagna bestämmelserna om kvarterskarta kan utskottet icke biträda yrkandena om deras uteslutande; men anser utskottet, att paragrafens andra stycke bör erhålla en avfattning, som tydligare visar, att kvarterskarta endast bör upprättas i mån av behov.

§ 31.

Stomplanebestämmelser. Herr *Jonsson* i Eskilstuna m. fl. har uti motionen nr 418 i andra kammaren hemställt om sådan ändring i § 31, att siffran 7.5 meter uteslötes och att ifrågavarande mening så omredigerades, att den föreskreve, att bostadshus ej finge uppföras i högre höjd än två våningar.

Motion
II: 418.

Utskottet.

Då siffran 7.5 meter icke är ovillkorlig utan kan överskridas, när särskilda skäl därtill föranleda, synes ändring i paragrafen icke vara erforderlig för det i motionen angivna syftemålet.

§ 36.

Byggnadshöjd m. m. Uti motionen nr 250 i första kammaren har herr *Larsén* hemställt, att tredje stycket av § 36 mom. 1 måtte utgå för att i den form, som kunde finnas lämplig, ingå i de lokala byggnadsordningarna.

Motioner
I: 250 och
258.

Vidare har herr *Berling* uti motionen nr 258 i första kammaren yrkat, att nyssnämnda stycke måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Såsom — — — — — markyta, där ej i byggnadsordningen eller bestämmelser i samband med stadsplan för viss kvartersmark med hänsyn till terrängförhållandena annorlunda bestämmes.»

Utskottet.

I motionen nr 250 anmärkes, bland annat, att byggnadsnämnden endast må med hänsyn till terrängförhållandena medgiva undantag från regeln i mom. 1

tredje stycket av förevarande paragraf men att även andra förhållanden borde kunna föranleda undantag. Häremot må framhållas, att stadgandet med dess avfattning enligt propositionen torde medgiva beaktande av såväl sprängningsarbeten som övriga markförhållanden av betydelse i förevarande avseende. Bestämmelsen synes vara av den vikt, att den bör kvarstå i stadgan.

Vad i övrigt anmärkts mot paragrafen har ej heller syntts utskottet vara av beskaffenhet att böra föranleda ändring i densamma.

§ 37.

Uti motionen nr 419 i andra kammaren har herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. förordat, att andra punkten i § 37 måtte utgå och paragrafen alltså er- hålla följande lydelse: »Byggnad skall, såvitt ej annan byggnadslinje är bestämd, uppföras i gatulinje eller, där förgård finnes, i inre förgårdslinjen.»

**Byggnads
läge.**

**Motion
II: 419.**

Den byggnadsnämnden enligt förslaget tillkommande dispensrätten avser endast befogenhet att medgiva byggnads förläggande *innanför* byggnadslinjen. Då olägenhet härav icke torde kunna uppstå, anser utskottet att bestämmelsen bör kvarstå.

Utskottet.

§ 42.

Herrar *Lindhagen* och *Ström, Fredrik*, hava uti den i första kammaren väckta motionen nr 259 hemställt, att till § 42 måtte göras följande tillägg: »Särskild uppmärksamhet bör ägnas skydd mot bebyggelse, som äventyrar en stads karakteristiska skönhetsvärden och profiler.»

Fasad.

**Motion
I: 259.**

Vid utformandet av det nu framlagda förslaget har man, såsom ock av motionärerna vitsordats, beaktat betydelsen av att en stads karakteristiska skönhetsvärden och profiler i möjligaste mån bevaras. Sålunda stadgas i § 15, att vid stadsplans uppgörande skall särskilt tillses, att historiskt och estetiskt värdefulla byggnader och stadsbilder eller sådana platser, som på grund av belägenhet, växtlighet eller säregna naturförhållanden äro särskilt tilltalande, i möjligaste måtto skyddas och bevaras samt ej utan tvingande skäl förstöras eller skadas. Vid uppgörande av stadsplanebestämmelser för byggnadskvarter bör enligt bestämmelser i § 16 iakttagas, dels att bebyggandet av högt belägna eller eljest på större avstånd synliga platser regleras med hänsyn till god konturverkan, dels ock att, där inom området finnas byggnader, vilka kunna antagas bliva för avsevärd framtid bestående, bebyggandet såvitt möjligt så ordnas, att enstaka byggnader eller byggnadsgrupper icke komma att störande bryta mot omgivningen i fråga om byggnadshöjd, bebyggandets täthet eller byggnadernas art i övrigt. Uti förut omförmälda framställning av Stockholms stadsfullmäktige hava dessa i anledning av herr Lindhagens nu åberopade motion i stadsfullmäktige tillstyrkt de nyss återgivna bestämmelsernas upptagande i en blivande ny byggnadsstadga. Utskottet finner dessa bestämmelser väl ägnade att bereda de i motionen avsedda intressena det författningsmässiga skydd, som är möjligt. Det torde vara föga att vinna genom ytterligare föreskrifters upptagande i stadgan. Med instämmande till fullo i mo-

Utskottet.

tionens syfte finner sig utskottet av nu angivna skäl icke böra tillstyrka det föreslagna tilläggsstadgandet.

§ 52.

Grundläggning.

Förevarande paragraf innehåller bestämmelse att om byggnad uppföres av mer än en vånings höjd i gräns mot grannes fastighet, grundmuren skall i gränsen nedföras till vanligt källardjup, ändock att källare i byggnaden ej ifrågakommer. Inom utskottet har framhållits, dels att ett nedförande av själva *grundmuren* till nämnda djup ej erfordras, blott grundläggning sker dit, dels ock att detta erfordras blott i lös mark. Vad sålunda framhållits, har utskottet, utan att göra något bestämt uttalande, velat bringa till Kungl. Maj:ts kännedom.

§ 53.

Brandmur.

Motion
I: 250.

Uti motionen nr 250 i första kammaren hemställer herr *Larsén*, att § 53 andra stycket måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Där så finnes skäligt, må i byggnadsordningen — — — — brandmur.»

Utskottet.

Med hänsyn till vad departementschefen anfört rörande ifrågavarande bestämmelse finner utskottet sig sakna anledning tillstyrka ändring i densamma.

§ 62.

Ansökan om byggnadslov.

Motion
II: 419.

Herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. har i motionen nr 419 i andra kammaren hemställt, att de i § 62 mom. 1 b) förekommande orden »samt uppgift, huruvida skyldighet att gälda bidrag till gatukostnaden åligger tomtägaren» måtte utgå.

Utskottet.

Då även annan stadens myndighet än byggnadsnämnd kan hava till åliggande att föra förteckningen över fastighetsägares förpliktelser att utgiva gatukostnadsbidrag samt det i allt fall är lämpligt, att kartan innehåller uppgift härom, finner utskottet bestämmelsen böra kvarstå.

§ 67.

Industriell anläggning.

Motion
II: 419.

Uti den i andra kammaren väckta motionen nr 419 hemställer herr *Andersson* i Falkenberg m. fl., att § 67 andra stycket måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Avser ansökan om byggnadslov nybyggnad för industriellt ändamål eller mera betydande ändring av industriell anläggning, skall yrkesinspektören eller bergmästaren därom underrättas.»

Utskottet.

Då även mindre betydande ändring i byggnad kan vara av betydelse ur de synpunkter, vilka yrkesinspektören eller bergmästaren har att beakta, torde paragrafen böra lämnas utan ändring.

§ 80.

Vissa byggnadsbestämmelser.

Uti motionen nr 250 i första kammaren har herr *Larsén* beträffande § 80 hemställt, *dels* att i punkt 1 siffran 1,200 måtte utbytas mot 500 samt talet en

sjättedel mot en fjärdedel, *dels* att i punkt 3 talet 6 måtte utbytas mot $4\frac{1}{2}$ *dels ock* att punkt 5 måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Boningshus må icke uppföras med flera än en våning och ej till större höjd än fem meter. Vinden må därjämte i ett plan inredas för bostadsändamål. Uthus eller annan gårdsbyggnad må icke uppföras till större höjd än tre meter.» Motioner
I: 250, 251;
II: 418, 419.

Herr *Nylander* har i sin motion nr 251 i första kammaren hemställt, att § 80 punkterna 2 och 6 måtte erhålla ungefärligen följande lydelse:

»2. Byggnad må ej läggas närmare gräns mot allmän väg än nio meter och ej närmare mittlinje för sådan väg än aderton meter. Ifråga om annan väg skall gälla att byggnad ej må läggas närmare vägs gräns än sex meter och ej närmare dess mittlinje än nio meter, dock må vid mindre väg av ringa trafikbetydelse avståndet till dess gräns kunna nedgå intill fyra meter och avståndet till dess mittlinje intill sex meter.

6. Vad ovan är stadgat skall, förutom bestämmelsen 2, ej tillämpas med avseende å ekonomibygnader till jordbruksfastighet.»

Vidare har herr *Jonsson* i Eskilstuna m. fl. uti motionen nr 418 i andra kammaren hemställt om sådana ändringar i förevarande paragraf, att i punkten 5 *dels* orden »och ej till större höjd än 7.5 meter» måtte strykas *dels ock* måttet 3 meter måtte ändras till 3.5 meter.

Slutligen har herr *Andersson* i Falkenberg m. fl. uti motionen nr 419 i andra kammaren uttalat sig för följande ändringar i paragrafen: beträffande punkt 1, att siffran 1,200 måtte utbytas mot 800 och talet en sjättedel mot en femtedel; beträffande punkt 2, att orden »Byggnadsnämnden må — — — ej under 6 meter» måtte utgå, samt beträffande punkt 3, att talet 6 måtte utbytas mot 4.5.

Med hänsyn till vad motionärerna anført finner utskottet sig böra förorda *dels* att måttet 3,5 meter i punkten 2 måtte höjas till 4,5 meter *dels* att den föreslagna minimiarealen för tomtplats, 1,200 kvadratmeter, måtte väsentligen nedsättas, om möjligt till 800 kvadratmeter, *dels ock* att övriga i paragrafen förekommande måttuppgifter måtte jämkas efter vad som kan anses lämpligt med hänsyn till nedsättningen av tomtarealen. Utskottet.

§§ 82 och 97.

Uti motionen nr 257 i första kammaren har herr *Sjödahl* m. fl. hemställt, *dels* att i § 82 andra att-satsen måtte erhålla följande ändrade lydelse: »att ledamot och ersättare i byggnadsnämnden — — — skolan den ledamot och hans ersättare, såvitt möjligt, vara lagfarna»; *dels ock* att § 97 mom. 3 måtte erhålla följande lydelse: »Med iakttagande av vad i mom. 1 och 2 stadgas skall Konungens befallningshavande utse en ersättare för den av Konungens befallningshavande utsedde ledamoten samt må kommunalfullmäktige utse ersättare i övrigt till det antal, som finnes lämpligt.» Stadsläkande samhället m. m.
Motioner
I: 257 och
II: 420.

Vidare har herr *Karlsson* i Munkedal m. fl. uti motionen nr 420 i andra kammaren hemställt om sådana bestämmelser i §§ 82 och 97, att Konungens befallningshavande vid val av ledamöter i byggnadsnämnd alltid skulle infordra respektive kommuns förslag på dylika ledamöter.

Utskottet. Rörande dessa paragrafer finner utskottet icke skäl tillstyrka annan ändring än att i § 82 andra att-satsen bör vidtagas den jämkning, som kan föranledas av vad utskottet anfört vid § 9.

§ 126.

De nya byggnadsnämnderna. Ut i motionen nr 257 i första kammaren har herr *Sjödahl* m. fl. föreslagit följande lydelse av § 126 mom. 1:

Motion
I: 257.

»Denna stadga — — — 1 januari 1932.

Byggnadsnämnder skola enligt bestämmelserna i denna stadga utses så tidigt, att de kunna träda i utövning av sina åligganden den 1 januari 1932, vid vilken tid de nuvarande byggnadsnämnderna skola upphöra att tjänstgöra.

Byggnadsordning, avsedd att träda i kraft nämnda dag, må jämväl dessförrinnan antagas och fastställas i enlighet med bestämmelserna i denna stadga.»

Utskottet. På sätt departementschefen yttrat torde det vara mindre lämpligt, om nyval av samtliga byggnadsnämnder i riket skulle ske vid den tidpunkt, då den nya stadgan träder i kraft och ny stadsplanelag även föreligger. De av utskottet förordade ändringarna i § 9 torde ej heller betinga en sådan anordning. I anledning härav anser utskottet, att förslaget i denna del bör lämnas orubbat.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att vid granskning av det vid ifrågavarande proposition fogade förslaget till byggnadsstadga riksdagen ej funnit skäl att mot detsamma göra andra erinringar än utskottet i förevarande utlåtande upptagit, samt

B) att de i ämnet väckta motionerna, i den mån de icke kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan under A) hemställt, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 maj 1931.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Akerman*, greve *Spens*, *Klefbeck*, *Larson* i *Lerdala**, *Anderson* i *Hägelåkra*, *Svenson* i *Eskhult**, *Forssell** och *Hjalmarsson*;

från andra kammaren: herrar *Björkman*, *Lindley*, *Olsson* i *Rimforsa*, *Johansson* i *Brånalt*, *Sjögren* och *Johanson* i *Huskvarna*, fröken *Wellin** samt herr *Olsson* i *Mellerud*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservationer:

Vidkommande § 9 mom. 1 första stycket:

av herrar *Åkerman*, *Klefbeck*, *Hjalmarsson*, *Lindley* och *Olsson* i Mellerud, vilka anförde:

I anledning av motionerna nr 257 och nr 259 i första kammaren och på de i motionerna anförda skäl hemställa vi om sådan avfattning av detta stadgande och därav beroende bestämmelser, att antalet ledamöter i byggnadsnämnd må kunna uppgå till sju utan att särskild dispens därtill behöver sökas.

Vidkommande § 9 mom. 1 tredje stycket:

av herrar *Åkerman*, *Klefbeck* och *Olsson* i Mellerud, vilka icke kunnat biträda utskottets hemställan, att den av magistraten utsedde ledamoten såvitt möjligt borde väljas bland magistratens egna ledamöter.

Vidkommande § 12 mom. 1 och § 13 första stycket:

av herr *Hjalmarsson*, som på de uti motionen nr 251 i första kammaren anförda skäl yrkat, att § 12 mom. 1 och § 13 första stycket bort avfattas i enlighet med vad som yrkats i denna motion.

Vidkommande § 12 mom. 2:

av greve *Spens* och herr *Björkman*, vilka ansett, att momentet bort bibehållas.

Vidkommande § 13 andra stycket:

av greve *Spens*, som ansett, att stycket bort tillstyrkas oförändrat.

Vid kap. 7:

av herr *Anderson* i Hägelåkra.
